

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ
УКРАЇНКИ

Кафедра англійської філології

КРИВЕНЬКА ДІАНА СЕРГІЇВНА

АНГЛОМОВНИЙ ДИСКУРС СУБМІСИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Спеціальність: 035 Філологія

Освітня програма «Мова і література (англійська). Переклад»

Робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Науковий керівник:

ОДАРЧУК НАТАЛІЯ АНДРІЇВНА

доцент кафедри практики англійської мови,

кандидат філологічних наук

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол № ____

засідання кафедри англійської філології

від__2024 р.

Завідувач кафедри

(_____) Ущина Валентина Антонівна

(підпис)

ЛУЦЬК – 2024

АНОТАЦІЯ

Кривенька Діана Сергіївна. **Англомовний дискурс субмісивної особистості.**

Магістерська робота присвячена дослідженню та аналізу лінгвістичних засобів, за допомогою яких виражається субмісивність в англомовному дискурсі. Об'єктом дослідження є англомовний дискурс, що відображає мовні та комунікативні стратегії субмісивної особистості у різних соціальних контекстах. Предмет дослідження – лінгвістичні особливості англомовного дискурсу субмісивної особистості.

Досліджено лінгвістичні маркери субмісивності у різних жанрах комунікації та здійснено класифікацію мовних засобів, що виражають підкорення та залежність. Встановлено зв'язок між лінгвістичними проявами субмісивності та соціальними ідентичностями, що формуються у процесі комунікації. Проведено аналіз словникових дефініцій лексем, які наповнюють поняття субмісивність.

З'ясовано, що субмісивність є динамічним соціокультурним конструктом, який формується під впливом різних факторів і може проявлятися як конструктивно, так і деструктивно. Лексичні та синтаксичні особливості мовлення субмісивної особистості відображають її прагнення до підпорядкування, залежності та уникнення конфліктів. Використання мовних засобів субмісивності залежить від контексту спілкування та соціальних ролей учасників.

Отримані результати можуть бути використані в різних галузях знань, зокрема в лінгвістиці, психології, соціології та міжкультурній комунікації, для більш глибокого розуміння механізмів соціальної взаємодії та впливу мови на формування особистості.

Ключові слова: субмісивність, субмісивна особистість, лексико-семантичні особливості, синтаксично-стилістичні засоби, психолінгвістичні фактори, підкорення.

SUMMARY

Kryvenka Diana Serhiivna. **English Discourse of Submissive Personality.**

This master's thesis explores the role of linguistic means by which submissiveness is expressed in English discourse. The object of the study is the English discourse reflecting the linguistic and communicative strategies of a submissive personality in various social contexts. The subject of the study is the linguistic features of the English discourse of a submissive individual.

The paper examines linguistic markers of submissiveness in various genres of communication and classifies linguistic means expressing subordination and dependence. A connection has been established between linguistic manifestations of submissiveness and social identities formed in the process of communication. The analysis of dictionary definitions of terms that fill the concept of submissiveness has been carried out.

It has been proved that submissiveness is a dynamic socio-cultural construct that is formed under the influence of various factors and can manifest itself both constructively and destructively. The lexical and syntactic features of the speech of a submissive personality reflect their desire for subordination, dependence, and avoidance of a conflict. The use of linguistic means of submissiveness depends on the context of communication and the social roles of the participants.

The obtained results can be used in various spheres of knowledge, including linguistics, psychology, sociology, and intercultural communication, for a deeper understanding of the mechanisms of social interaction and the influence of language on personality formation.

Keywords: submissiveness, submissive personality, lexico-semantic peculiarities, syntactic-stylistic means, psycholinguistic factors, subordination.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1.	6
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ АНГЛОМОВНОГО ДИСКУРСУ СУБМІСИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ	6
1.1 Поняття та характеристика субмісивної особистості у психологічному і соціальному аспектах	6
1.2 Субмісивна особистість у лінгвістичному аспекті	18
1.3 Основні підходи до вивчення дискурсу субмісивної особистості	25
1.4 Когнітивно-комунікативні аспекти англомовного дискурсу субмісивної особистості	32
1.5 Психолінгвістичні фактори формування субмісивної особистості	36
Висновки до розділу 1	42
РОЗДІЛ 2.	44
ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ АНГЛОМОВНОГО ДИСКУРСУ СУБМІСИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ	44
2.1 Лексико-семантичні особливості англомовного дискурсу субмісивної особистості	44
2.2 Синтаксично-стилістичні засоби вираження субмісивності в англомовному дискурсі	50
2.3 Прагматичні стратегії субмісивної особистості	56
2.4 Дискурсивні стратегії впровадження субмісивності в англомовному дискурсі	56
2.5 Вплив контексту на формування та прояв субмісивності в англомовному дискурсі	62
Висновки до розділу 2	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	82
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	83
Додаток А	88
Додаток Б	89
Додаток В	92

ВСТУП

Англомовний дискурс субмісивної особистості є однією з важливих лінгвістичних та культурологічних тем, що привертає все більше уваги дослідників у галузі мовознавства, психології, соціології та культурних студій. У сучасному глобалізованому світі англійська мова виконує роль мови міжкультурного спілкування, тому її дискурсивні характеристики відображають різні соціальні ролі, моделі поведінки та міжособистісні взаємини. Однією з таких моделей є субмісивність — психологічна або соціальна установка, що виявляється у поведінці особистості як схильність до підкорення та залежності від іншої людини або групи людей. Ця поведінка має особливі лінгвістичні риси та мовні засоби вираження, які активно використовуються в англомовному дискурсі. Дослідження дискурсу субмісивної особистості є надзвичайно важливим для розуміння не лише лінгвістичних механізмів спілкування, але й соціальних структур та психологічних моделей взаємодії між людьми.

Актуальність дослідження англомовного дискурсу субмісивної особистості визначається кількома факторами. По-перше, у сучасному суспільстві дедалі частіше проявляються асиметричні відносини, що вимагають мовного вираження підкорення, залежності та інших форм субмісивної поведінки. Англійська мова як міжнародна комунікаційна система відіграє ключову роль у відтворенні цих моделей через різні жанри дискурсу: побутовий, професійний, медіа, літературний та інші. По-друге, вивчення дискурсивних практик, пов'язаних із субмісивністю, дозволяє не тільки аналізувати мовні засоби вираження соціальних ролей, але й зрозуміти глибші культурні та психологічні основи поведінки особистості. Це дослідження відкриває можливості для більш глибокого осмислення процесів формування мовних ролей та соціальних ідентичностей в англомовному світі.

Метою дослідження є виявлення та аналіз лінгвістичних засобів, за допомогою яких субмісивність виражається в англомовному дискурсі, а також вивчення впливу соціальних, культурних і психологічних чинників на формування субмісивної особистості в контексті міжособистісної взаємодії.

Для досягнення цієї мети у роботі передбачено виконання таких **завдань**:

1. провести огляд наукових джерел з метою систематизації знань про мовне вираження субмісивної особистості та її психологічні особливості;
2. визначити основні лінгвістичні характеристики англomовного дискурсу, що відображають субмісивну поведінку особистості;
3. дослідити соціокультурні фактори, які сприяють формуванню субмісивної особистості в англomовному середовищі;
4. охарактеризувати лінгвістичні засоби, що використовуються для вираження субмісивності в англomовній комунікації.

Об'єктом дослідження є англomовний дискурс, що відображає мовні та комунікативні стратегії субмісивної особистості у різних соціальних контекстах. Особлива увага приділяється аналізу міжособистісної комунікації, в якій простежуються мовні засоби підпорядкування, залежності та прийняття домінантної ролі співрозмовника. **Предметом** дослідження є лінгвістичні особливості англomовного дискурсу субмісивної особистості, зокрема мовні засоби вираження субмісивності, а також соціокультурні чинники, що впливають на їх використання.

Для проведення дослідження використано комплекс **методів**:

- Дискурсивний аналіз: для вивчення текстів і висловлювань, що містять ознаки субмісивної поведінки.
- Когнітивно-психологічний аналіз: для вивчення психологічних аспектів субмісивної поведінки в мовленні.
- Порівняльний аналіз: для зіставлення мовних засобів вираження субмісивної поведінки у різних жанрах та соціальних контекстах.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше проведено комплексний лінгвістичний аналіз субмісивної особистості в англomовному дискурсі з урахуванням соціокультурних та психологічних чинників. Досліджено лінгвістичні маркери субмісивності у різних жанрах комунікації та здійснено класифікацію мовних засобів, що виражають підкорення та

залежність. Встановлено зв'язок між лінгвістичними проявами субмісивності та соціальними ідентичностями, що формуються у процесі комунікації.

Практичне значення результатів дослідження полягає у можливості використання отриманих даних для розробки методичних рекомендацій з аналізу дискурсу в рамках міжкультурної комунікації, а також у сфері психологічного консультування. Результати можуть бути корисними для лінгвістів, психологів, соціологів та спеціалістів з комунікацій, оскільки вони надають інструментарій для виявлення та інтерпретації мовних засобів, що виражають субмісивність. Крім того, дослідження може бути використане у навчальних програмах з лінгвістики та культурних студій, сприяючи поглибленню розуміння ролі мови у формуванні соціальних ідентичностей.

Матеріал дослідження. Для проведення дослідження нами було використано наступні типи книги: Crawford F. M., Brennan A. Katharine Lauderdale V1 (1894) [27] Buckner T. The Submissive Wife: Breaking the Strong Arm of Jezebel [23], Goldner P.S. Red-Hot Cold Call Selling [30] Savage M. You're On Your Own (But I'm Here If You Need Me): Mentoring Your Child During the College Years [37], Thayne RaeAnne. Evergreen Springs: A Clean & Wholesome Romance (Haven Point, 3) [42], Wealth V. Abysmal Power [46] та Wilhide E. If I Could Tell You [52].

Структура роботи складається зі вступу, двох розділів та підрозділів до них, висновків до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел, списку ілюстративного матеріалу. **Загальний обсяг** роботи складає 96 сторінок друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ АНГЛОМОВНОГО ДИСКУРСУ СУБМІСИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

1.1 Поняття та характеристика субмісивної особистості у психологічному і соціальному аспектах

Субмісивна особистість – складне й багатовимірне явище, яке охоплює різні аспекти людського існування, включаючи психологічні, соціальні, гендерні, вікові, серед них і лінгвістичні. Це поняття має велике значення для розуміння не лише індивідуальних психологічних особливостей окремої особи, а й ширших соціальних структур, які впливають на комунікацію і поведінку індивідів у суспільстві. Вивчення субмісивної поведінки відкриває нові горизонти для дослідження взаємодії між особистістю та соціумом, що дозволяє ефективніше розробляти стратегії підтримки та розвитку особистісного потенціалу. Це, у свою чергу, сприяє вирішенню певних соціальних проблем, таких як експлуатація та дискримінація субмісивних осіб, що є важливим аспектом для побудови справедливого, егалітарного суспільства [1, с. 15]

Поняття субмісивної особистості є ключовим у дослідженні людської поведінки, соціальної взаємодії та мовної комунікації, адже охоплює численні аспекти психології та соціології, які впливають як на індивідуальний, так і на колективний рівень функціонування особистості. Історично корені цього поняття сягають психоаналітичних концепцій Зигмунда Фрейда, який уперше досліджував схильність особистості до підкорення, розглядаючи її через призму несвідомих механізмів, що керують поведінкою людини. У своїх працях Фрейд звертав увагу на те, як особливості виховання та ставлення батьків закладають базові моделі підкорення, формуючи дитячу свідомість і психіку таким чином, що дитина вчиться підпорядковуватися авторитетам, а також розвиває потребу бути захищеною і підтриманою. У середині XX століття субмісивність як риса особистості набула глибшого дослідження в соціології та психології, зокрема завдяки працям Еріка Фромма. Він розширив розуміння субмісивності,

розглядаючи її як захисний механізм, що виникає у відповідь на зовнішній соціальний тиск, відчуття тривоги та страху. Фромм аналізував, як у соціально нестабільних умовах людина може відчувати потребу підкорятися, прагнучи уникнути відповідальності за власні рішення. Фромм також підкреслював роль страху втратити соціальну підтримку, що сприяє формуванню залежності та субмісивності. Таким чином, субмісивна поведінка стала інструментом адаптації до соціального середовища, забезпечуючи певний рівень психологічного комфорту та стабільності. У сучасних дослідженнях субмісивність розглядається крізь призму взаємодії індивідуальних психологічних особливостей і впливу соціальних обставин. Поняття набуває актуальності в аналізі соціальних стосунків, професійної діяльності, а також у контексті мовної комунікації, де субмісивні моделі поведінки можуть проявлятися у вигляді покірності, готовності до компромісу та прийняття чужої думки як домінантної. Такий підхід дозволяє вивчити субмісивність не лише як статичну рису, а й як динамічний процес, що постійно формується під впливом соціальних, культурних та економічних факторів, що сприяють її прояву. [11].

Термін "субмісивна особистість" є складним і багатшаровим феноменом, який значно перевищує межі звичайної покірності чи схильності до підкорення. У сучасній психології та лінгвістиці субмісивність розглядається не лише як форма поведінки, але і як складна особистісна характеристика, що охоплює внутрішні установки, мотиви, емоції та моделі взаємодії з іншими. Субмісивна особистість, як правило, проявляє схильність до підкорення волі інших осіб чи груп, відчуваючи глибоку залежність від думки, рішень та бажань зовнішніх авторитетів. Така особистість часто характеризується низьким рівнем самостійності та ініціативи, що стає проявом певного страху чи невпевненості в прийнятті самостійних рішень, а також униканням відповідальності за власний вибір. Згідно з багатьма сучасними дослідниками, субмісивність є більше, ніж простий прояв покірності – вона включає широкий спектр психологічних компонентів, таких як недостатність внутрішньої автономії, прагнення уникати конфліктів, схильність до самознищення у міжособистісних відносинах та

бажання задовольняти очікування інших за будь-яку ціну. Важливим аспектом є також залежність від зовнішньої оцінки та потреба в постійному схваленні, що формує відчуття безпеки для субмісивної особистості. Вона уникає будь-яких дій, що можуть поставити під сумнів її позицію у групі або призвести до потенційного осуду, відтак, перебуває в стані пасивності, де відсутність ініціативи стає захисним механізмом [5].

У психологічному контексті субмісивна особистість розглядається як складний результат взаємодії між різними факторами, включаючи особистісні риси, соціальне оточення та особистий досвід індивіда. Це явище не можна пояснити однозначно, оскільки воно формується під впливом багатьох елементів, що діють одночасно. А. Б. Мудрик, у своїй фундаментальній праці «Психологія залежної поведінки», надає глибокий аналіз природи та проявів субмісивної поведінки. Дослідник зазначає, що субмісивні особистості часто характеризуються низькою самооцінкою, що виражається у відчутті власної неповноцінності та невпевненості в своїх можливостях. Така невпевненість породжує підвищений рівень тривожності, яка в свою чергу призводить до страху перед прийняттям самостійних рішень, що ускладнює можливість самостійного існування та функціонування в соціальному середовищі. А.Б. Мудрик підкреслює, що субмісивні особистості часто стикаються з глибокими внутрішніми конфліктами, які виникають через невпевненість у собі та постійну потребу в схваленні з боку інших людей. Ця потреба у схваленні є ключовим аспектом їхньої психології, оскільки вона формує залежність від оточення, яка може стати основою для серйозних психологічних проблем. Внутрішні конфлікти, викликані невпевненістю в собі, можуть привести до розвитку таких станів, як депресія, хронічна тривожність та соціальна ізоляція. Це, в свою чергу, може призвести до подальшого погіршення психічного стану та обмеження можливостей людини для досягнення своїх життєвих цілей і реалізації свого потенціалу [10].

А.Б. Мудрик ґрунтовно досліджує роль соціального оточення у формуванні субмісивної особистості, особливо звертаючи увагу на соціалізацію

в сімейному контексті, яка визначає базові цінності, стиль поведінки та ставлення до навколишнього світу. Він підкреслює, що сімейні відносини, зокрема специфіка виховання, мають вирішальний вплив на розвиток субмісивної риси в характері особистості. Авторитарний стиль виховання, при якому один із батьків або інший дорослий відіграє домінуючу роль, створює атмосферу, в якій дитина зростає з відчуттям залежності від сильнішої постаті. Такий підхід формує в індивіда звичку до поступливості та підпорядкування, які можуть надалі закріпитися як стійкі особистісні риси. Мудрик наголошує, що в результаті авторитарного виховання, у якому не заохочуються ініціатива чи самостійність, дитина привчається уникати відповідальності та значною мірою залежить від думки оточення. Це може перерости в постійну потребу зовнішнього схвалення та страх перед прийняттям самостійних рішень, що згодом проявляється у дорослому житті як субмісивна поведінка. Така поведінка стає невід'ємною частиною загального психологічного профілю особистості, впливаючи на всі аспекти її життя: у сфері міжособистісних відносин субмісивна особистість часто займає пасивну позицію, у професійній діяльності вона може уникати кар'єрного зростання, побоюючись відповідальності, а в особистих рішеннях – шукати зовнішньої підтримки. А.Б. Мудрик підсумовує, що для розуміння та корекції процесу формування субмісивної особистості слід враховувати широкий спектр факторів, які впливають на цей процес. До таких факторів належать як внутрішні особистісні особливості, так і зовнішні соціальні впливи, які разом створюють комплекс умов для розвитку субмісивних тенденцій. Він акцентує на необхідності комплексних психологічних втручань, які б розглядали всі ці аспекти, відтак, допомога субмісивним особистостям потребує спеціальних підходів. Зокрема, корекційна робота повинна враховувати структуру соціальних впливів, яка оточує індивіда, та працювати над зміцненням його внутрішньої автономії, щоб сприяти формуванню самостійності та впевненості у прийнятті рішень [10, с. 123 - 158].

Аналіз субмісивної поведінки в контексті професійної діяльності детально розкривається у праці Tasneem, Mehwish і Sadia під назвою «Supervisor undermining and submissive behavior: Shame resilience theory perspective». У цьому дослідженні автори всебічно досліджують різні аспекти субмісивної поведінки в робочих відносинах, особливу увагу приділяючи тому, як ця поведінка може мати деструктивний вплив на професійне та особисте життя підлеглих. Дослідники зазначають, що працівники, схильні до субмісивності, часто стають мішенню для керівників з авторитарними або маніпулятивними рисами, які використовують свою позицію для навмисного заниження самооцінки підлеглих. Вони наголошують, що такі керівники можуть підривати почуття компетентності підлеглих, формуючи у них відчуття невпевненості у власних силах та здібностях, що поступово стає перешкодою для їхнього професійного розвитку [41].

Це призводить до виникнення стійкого страху перед керівництвом, який не лише стримує співробітників від відкритого висловлювання своїх думок, але й обмежує їхню готовність пропонувати нові ідеї чи ініціювати позитивні зміни на робочому місці. З часом цей страх та невпевненість у власних силах лише посилюються, створюючи значний психологічний тиск на працівника. Це середовище підвищеного стресу стає основою для розвитку професійного вигорання. Важливим висновком авторів є твердження, що така субмісивна поведінка фактично блокує професійне самовираження та посилює залежність працівників від керівника. Дослідники також звертають увагу на те, що субмісивні працівники, прагнучи уникнути конфліктів, часто йдуть на поступки, погоджуючись на додаткові завдання та відповідальність навіть тоді, коли їхні робочі можливості значно перевантажені. Це призводить до поступового накопичення стресу та емоційного виснаження, яке з часом переходить у професійне вигорання. Ці співробітники демонструють низьку здатність відстоювати свої кордони та приймати рішення на свою користь, що збільшує їхню уразливість до зовнішнього тиску та маніпуляцій [41].

Культурні особливості відіграють надзвичайно важливу роль у формуванні та прояві субмісивної поведінки в професійному середовищі. У рамках цього дослідження розглядаються специфічні впливи культурного контексту на сприйняття та відношення до субмісивності. Відомо, що в колективістських культурах, де домінує орієнтація на збереження соціальної гармонії та уникнення конфліктів, субмісивність часто розглядається як цінна риса, що слугує фундаментом для злагоджених міжособистісних взаємодій. Наприклад, у багатьох азійських суспільствах, таких як японська та корейська культури, субмісивна поведінка є не лише формою ввічливості, а й виявом глибокої поваги до старших та авторитетних осіб, що сприяє зміцненню командного духу та підтриманню ієрархічних відносин. Це, у свою чергу, може забезпечити більш стабільний та продуктивний робочий клімат. Водночас така поведінка в колективістських культурах може мати й негативні наслідки. Дослідження показують, що субмісивні працівники нерідко стають об'єктами прихованої експлуатації з боку керівництва, яке може використовувати їхню поступливість та відданість для досягнення власних цілей, не враховуючи прав і потреб підлеглих. Це створює ситуацію, коли працівники відчують сильний моральний обов'язок виконувати вимоги, навіть якщо вони суперечать їхнім особистим переконанням або становлять загрозу їхньому психічному та фізичному здоров'ю. У таких умовах співробітники можуть опинитися в пастці професійної самопожертви, що призводить до морального та фізичного виснаження, а згодом і до емоційного вигорання. З огляду на ці ризики важливо розробити комплексні стратегії захисту прав субмісивних працівників, які дозволять мінімізувати загрозу їхньої експлуатації. Серед таких заходів можуть бути програми розвитку навичок асертивності та самозахисту, що сприятимуть підвищенню самоповаги, формуванню умінь більш впевнено відстоювати власні інтереси та ефективніше комунікувати з керівництвом. Це, у свою чергу, сприятиме підвищенню їхньої стійкості до маніпуляцій та поліпшенню умов праці, що є важливим кроком до створення збалансованого і справедливого робочого середовища [41, с. 191 - 203].

Аналіз субмісивної поведінки в контексті професійної діяльності є важливим аспектом дослідження сучасних робочих відносин, який детально висвітлюється в праці Tasneem, Mehwish і Sadia «Supervisor undermining and submissive behavior: Shame resilience theory perspective». Автори дослідження приділяють особливу увагу взаєминам між керівниками та підлеглими, зосереджуючись на ролі субмісивної поведінки в цих стосунках. У своїй роботі вони розглядають фактори, що впливають на формування субмісивності, зокрема особистісні риси працівників, а також соціальний та організаційний контекст, який може підсилювати або, навпаки, знижувати прояви субмісивності. Автори зазначають, що працівники, схильні до субмісивної поведінки, часто стикаються з негативним ставленням з боку своїх керівників. Це може проявлятися через авторитарні дії, приниження, знецінення їхніх досягнень або ігнорування їхнього внеску в спільну роботу. Наприклад, англomовний випадок: "A subordinate reported that their manager dismissed their project idea publicly, calling it 'irrelevant'." Український переклад: "Підлеглий повідомив, що їхній керівник публічно відкинув їхню ідею проєкту, назвавши її 'недоречною'." Подібні ситуації сприяють виникненню почуття невпевненості та страху, які серйозно впливають на здатність працівників ефективно виконувати професійні обов'язки.

Працівники із субмісивними рисами особистості часто уникають відкритих дискусій та бояться висловлювати свої ідеї. Це обмежує їхню професійну самореалізацію та розвиток. Приклад: "During a team meeting, an employee refrained from sharing their opinion fearing criticism from their supervisor." Український переклад: "Під час командної зустрічі працівник утримався від висловлення своєї думки, побоюючись критики з боку керівника." Постійний тиск і негативне ставлення формують у таких працівників відчуття безсилля і небажання брати на себе відповідальність. Як наслідок, знижується їхня ініціативність і здатність до прийняття рішень.

Дослідники підкреслюють, що субмісивна поведінка, яку супроводжують сором і страх, створює несприятливий психологічний клімат на робочому місці.

Наприклад: "A study participant shared that they avoided taking on leadership roles because they felt unworthy and feared backlash from peers." Український переклад: "Учасник дослідження поділився, що уникав взяття на себе лідерських ролей, бо почувався негідним і боявся негативної реакції колег." Такий клімат є одним із ключових факторів, що сприяють розвитку емоційного вигорання, втрати мотивації та значного зниження продуктивності. Зрештою, наслідки субмісивної поведінки поширюються не лише на окремих працівників, але й на робочі колективи та підприємства загалом. Негативний психологічний клімат і зниження ініціативності серед співробітників підривають загальну ефективність командної роботи. Як приклад, англомова ситуація: "A company's sales team reported a decline in performance after several members avoided contributing ideas due to fear of rejection." Український переклад: "Команда з продажів у компанії повідомила про зниження продуктивності після того, як кілька її членів почали уникати внесення ідей через страх відхилення." Таким чином, деструктивна динаміка у відносинах між керівниками та підлеглими негативно впливає на загальні результати діяльності організації [5].

Ще одним ключовим аспектом дослідження є аналіз впливу культурних факторів на формування та прояви субмісивної поведінки в робочих відносинах. Автори відзначають, що в культурах з високим рівнем колективізму субмісивна поведінка часто розглядається як позитивна риса, яка сприяє підтримці соціальної гармонії та стабільності в колективі. У таких культурах підлеглі, що демонструють субмісивність, можуть вважатися більш адаптованими до групової роботи і краще підходити для підтримки злагодженої командної динаміки. Проте, водночас, ці працівники можуть піддаватися експлуатації або дискримінації з боку керівництва, що користується їхньою покірністю для досягнення власних цілей. Цей факт підкреслює важливість розробки спеціальних стратегій та політик, спрямованих на захист прав субмісивних працівників і забезпечення справедливого ставлення до них у робочому середовищі. Загалом, дослідження Tasneem, Mehwish і Sadia відкриває нові перспективи для розуміння субмісивної поведінки в професійному контексті та

показує необхідність врахування психологічних і культурних факторів при розробці програм підтримки працівників. Вони наголошують на тому, що для зниження негативних наслідків субмісивності необхідно створювати такі умови на робочому місці, які б сприяли розвитку впевненості в собі серед працівників, їх здатності до прийняття рішень і відкритого вираження своїх думок, незалежно від їхньої культурної приналежності або особистих якостей [41, с. 45-48].

Дослідження, проведене De Boni та його колегами, представлене у їхній науковій праці під назвою «Automatically predicting dominant and submissive personality types from text», є надзвичайно важливим внеском у розвиток технологій автоматичного аналізу текстів. У цьому дослідженні автори звертають увагу на значущість розпізнавання субмісивних рис у текстових повідомленнях для більш глибокого розуміння цього складного феномена. Науковці підкреслюють, що вивчення субмісивних і домінантних рис особистості за допомогою автоматизованих систем є критично важливим у сучасному світі, де цифрова комунікація займає провідну роль. Дослідники розробили спеціальні алгоритми, які дозволяють ефективно аналізувати текстові дані з метою виявлення у них характеристик субмісивної особистості. Ці алгоритми базуються на складних моделях обробки природної мови, які враховують різні аспекти тексту, такі як структура речень, вибір слів, інтонація тощо. Завдяки цьому, система може точно ідентифікувати присутність субмісивних або домінантних тенденцій у тексті, що дозволяє більш глибоко і точно розуміти характер комунікації. Такі технології є особливо важливими в умовах сучасної цифрової комунікації, де текстові повідомлення часто стають основним засобом взаємодії між людьми. Зважаючи на те, що все більше комунікацій відбувається через цифрові платформи – будь то соціальні мережі, електронна пошта, або інші форми онлайн спілкування – необхідність у подібних інструментах стає ще більш актуальною. Алгоритми, здатні виявляти субмісивні риси особистості в текстах, можуть бути використані в різних контекстах, включаючи професійні, освітні та соціальні сфери. Вони здатні

допомогти роботодавцям, педагогам і соціальним працівникам краще розуміти своїх співрозмовників і відповідним чином адаптувати стратегії взаємодії [28].

Застосування цих алгоритмів може також стати незамінним інструментом для дослідників, які займаються вивченням комунікаційних процесів і міжособистісних відносин. У професійних сферах, таких як психологія, соціологія, або управління персоналом, можливість автоматичного аналізу текстів на предмет субмісивних або домінантних рис може значно підвищити ефективність роботи фахівців. В освітньому контексті ці технології можуть бути використані для кращого розуміння поведінки студентів або учнів, що, у свою чергу, дозволить адаптувати навчальні методики та підходи. У соціальній сфері, вони можуть сприяти ідентифікації та підтримці вразливих осіб, що потребують особливого підходу або допомоги. Таким чином, дослідження De Boni та його команди не лише відкриває нові горизонти у вивченні субмісивних і домінантних рис особистості, але й пропонує практичні інструменти, які можуть бути використані у різних аспектах сучасного життя. Ці алгоритми, що здатні автоматично визначати характеристики особистості за текстом, є незамінними у цифрову еру, коли текстові повідомлення стають ключовим елементом комунікації між людьми [28, с. 120-125].

Саме тому ми маємо зауважити, що субмісивна особистість є надзвичайно складним і багатовимірним явищем, яке охоплює різні аспекти людського існування, включаючи як психологічні, так і лінгвістичні аспекти. Це поняття має велике значення не лише для розуміння індивідуальних психологічних особливостей кожної окремої особи, але й для більш глибокого розуміння ширших соціальних структур, які впливають на поведінку і мовну комунікацію індивідів у суспільстві. Наприклад, у соціальних дослідженнях англійською мовою часто використовується термін "submissive personality", що перекладається як «субмісивна особистість», для позначення людей, які схильні уникати конфліктів і пристосовуватися до вимог інших. Це явище досліджується в контексті багатьох дисциплін, включаючи соціальну психологію та антропологію. Вивчення субмісивної особистості відкриває нові

горизонти для дослідження взаємодії між особистістю та соціумом, що дозволяє більш ефективно розробляти стратегії підтримки та розвитку особистісного потенціалу. Наприклад, в англomовній літературі часто підкреслюється значення комунікаційних патернів: "A submissive personality may use soft language and avoid assertiveness" («Субмісивна особистість може використовувати м'яку мову і уникати наполегливості»). Такі спостереження дозволяють розробляти програми для підвищення впевненості в собі і розвитку навичок ефективної комунікації. Це, у свою чергу, сприяє вирішенню соціальних проблем, таких як експлуатація та дискримінація субмісивних осіб, що є важливим аспектом для побудови справедливого і рівноправного суспільства.

Подальші дослідження в даному напрямку можуть значно сприяти розвитку нових, більш ефективних методів діагностики та підтримки субмісивних особистостей, що буде надзвичайно корисним як для психологів, які працюють з такими пацієнтами, так і для соціологів, що досліджують соціальні структури, і для лінгвістів, які аналізують мовну поведінку. У цьому контексті англійський термін "learned helplessness" («вивчена безпорадність») часто використовується для опису стану, коли індивід припиняє спроби змінити ситуацію через повторний досвід невдач, що може бути проявом субмісивної особистості. Цей підхід дозволяє краще зрозуміти корені такого типу поведінки і розробити терапевтичні методи для її подолання.

Важливим є також створення інтервенційних програм, які б сприяли підвищенню самооцінки та розвитку незалежності у субмісивних осіб, що дозволить їм більш впевнено і ефективно функціонувати в суспільстві, уникати негативних наслідків, пов'язаних з підкоренням волі інших, і покращити якість їхнього життя. Наприклад, програми на основі концепту "assertiveness training" («тренування наполегливості») допомагають людям вчитися чітко висловлювати свої думки та почуття, зберігаючи при цьому повагу до інших. Такий підхід може змінити як індивідуальне сприйняття себе, так і динаміку їхньої соціальної взаємодії [28].

Іменник-derivat, утворений від прикметника **submissive** має таке визначення: **submission** is a state in which people can no longer do what they want to do because they have been brought under the control of someone else. Обидва, іменник і прикметник, утворені від дієслова **to submit**, а воно своєю чергою датується серединою 16 століття і через Middle English походить від латинського *submittere*, from *sub-* 'under' + *mittere* 'send, put'. Sense 3 'present for judgement'. Серед значень дієслова **to submit** знаходимо: *to allow another person or group to have power or authority over you, or to accept something unwillingly* – дозволяти іншій особі чи групі осіб мати владу над тобою, приймати щось неохоче [16].

Синонімічний ряд номінації **субмісивний** представлений лексемами: *obedient, yielding, pliant, meek, humble, non-resisting, deferential, compliant, docile, passive, dutiful, unassertive, truckling, accommodating, tractable, malleable, capitulating, obsequious, subservient, slavish, servile*. Щоб виокремити частотні семи прослідкуємо дефініції цих лексичних одиниць, подані авторитетними лексикографічними джерелами:

Obedient (adj.) – *doing, or willing to do, what you have been told to do by someone in authority.*

Yielding (adj.) – *(of a person) complying with the requests or desires of others.*

Pliant (adj.) – *being able and willing to accept change or new ideas.*

Meek (adj.) – *quiet, gentle, and not willing to argue or express your opinions in a forceful way.*

Humble (adj.) – *not proud or not believing that you are important.*

Deferential (adj.) – *polite and showing respect.*

Compliant (adj.) – *willing to do what other people want you to do.*

Docile (adj.) – *quiet and easy to influence, persuade, or control.*

Dutiful (adj.) – *who score high in conscientiousness, organized and reliable.*

Passive (adj.) – *not acting to influence or change a situation; allowing other people to be in control.*

Unassertive (adj.) – not having or showing a confident and forceful personality.

Truckling (adj.) – too eager to agree with someone and do what they want, especially someone who has power and who you want to please.

Accommodating eager or willing to help other people, even by changing his or her plans.

Tractable (adj.) – easily dealt with, controlled, or persuaded.

Malleable (adj.) – easily influenced, trained, or controlled.

Obsequious (adj.) – too eager to praise or obey someone.

Subservient (adj.) – willing to do what other people want, or considering your wishes as less important than those of other people.

Slavish (adj.) – obeying completely and having no original thoughts or ideas.

Servile (adj.) – too eager to serve and please someone else in a way that shows you do not have much respect for yourself [16].

Таким чином, субмісивна особистість є багатшаровим явищем, яке відображає психологічні та соціальні риси індивіда, що визначають його схильність до підпорядкування та залежності. Аналіз даного феномена охоплює індивідуальні фактори, такі як низька самооцінка, страх прийняття рішень, а також соціальні чинники, включаючи вплив виховання та культурних настанов. Від Фрейда до сучасних дослідників, субмісивна поведінка розглядається як результат як особистих, так і соціальних впливів, що формують її прояви в особистих та професійних сферах. Розуміння субмісивності відкриває перспективи для розвитку стратегій підтримки, спрямованих на зміцнення особистісної автономії та самооцінки, що допоможе субмісивним особистостям досягати більшої самостійності та задоволення від життя.

1.2 Субмісивна особистість у лінгвістичному аспекті

Як вже було вказано нами раніше, сучасна лінгвістика все частіше звертається до дослідження субмісивної особистості, що є відображенням загального інтересу до міждисциплінарного підходу у вивченні людської поведінки та комунікації. Лінгвістичне дослідження субмісивної особистості

передбачає детальний аналіз мовленнєвих стратегій, дискурсивних практик та інших комунікативних аспектів, які використовуються особистостями, що мають схильність до підкорення. Такий аналіз дозволяє виявити основні мовні особливості та патерни, які відрізняють субмісивних індивідів від інших типів особистостей, що є важливим для розуміння їхньої ролі в комунікаційних процесах. Дослідження цих мовних аспектів відкриває нові перспективи для розробки методів, які допоможуть таким особистостям краще усвідомлювати власні мовні практики, розвивати навички асертивної комунікації, і таким чином підвищити їхню впевненість у собі та здатність ефективно взаємодіяти з іншими людьми у різних соціальних контекстах. Це також сприятиме зменшенню ризиків, пов'язаних з мовною маніпуляцією та іншими формами вербального контролю, що часто супроводжують субмісивні стратегії поведінки [13] (Додаток А).

Одним із ключових аспектів субмісивної особистості в лінгвістичному контексті є схильність до використання пасивних мовленнєвих конструкцій, що проявляється на різних рівнях мовної діяльності. Л.В. Монастирьова у своїй статті детально аналізує цю особливість, звертаючи увагу на те, що субмісивні особистості часто надають перевагу таким формам мовлення, які дозволяють мінімізувати їхню особисту відповідальність за висловлені думки чи дії. Цей підхід до комунікації дозволяє їм підкреслити свою залежність від інших осіб або обставин, що формують їхні мовленнєві реакції. Л. В. Монастирьова зазначає, що однією з основних характеристик такого мовлення є використання пасивного стану, який дозволяє субмісивній особистості уникати конкретизації діючих осіб або приховувати їхню роль у висловлюванні. Це, в свою чергу, створює певний мовленнєвий захист для таких індивідів, дозволяючи їм уникнути прямих конфліктів, які могли б виникнути у разі активного та прямого висловлення своїх думок чи почуттів. Наприклад, замість того, щоб сказати "Я зробив помилку", субмісивна особистість може використовувати висловлювання типу "Було зроблено помилку", що дозволяє уникнути прямого визнання своєї відповідальності. Англomовний приклад: "I made a mistake"

замінюється на "A mistake was made". Українською це відповідає виразу "Я зробив помилку" і "Було зроблено помилку".

Інший приклад: замість активного висловлювання "Він забув про нашу зустріч" ("He forgot about our meeting") субмісивна особистість може сказати "Було забуто про нашу зустріч" ("The meeting was forgotten about"). Такі мовленнєві конструкції дозволяють уникнути акценту на конкретній дії та її виконавці, зменшуючи ризик виникнення конфлікту. Така стратегія мовленнєвої поведінки також підсилює психологічну та мовленнєву залежність субмісивної особистості від інших людей чи зовнішніх обставин. Уникаючи прямого вираження своїх думок і почуттів, такі особистості зменшують ризик бути звинуваченими або критикуваними, однак водночас вони втрачають можливість повністю контролювати своє мовлення та дії. Наприклад, англomовний варіант "I decided to cancel the meeting" ("Я вирішив скасувати зустріч") субмісивна особистість може замінити на "It was decided to cancel the meeting" ("Було вирішено скасувати зустріч"), уникаючи прямого зазначення своєї ролі у прийнятті рішення.

Це веде до подальшого посилення їхньої залежності від оточуючих, оскільки вони постійно змушені звертатися до пасивних мовленнєвих конструкцій як до засобу уникнення конфліктів і підтримання свого емоційного комфорту. Таким чином, пасивний стан у мовленні стає не тільки способом самозахисту, але й механізмом, який зумовлює постійне посилення субмісивної поведінки, обмежуючи здатність особистості до активного впливу на ситуацію та на власне життя. Ще один приклад: "Вона не підтримала ідею" ("She didn't support the idea") може бути переформульовано як "Ідея не була підтримана" ("The idea wasn't supported"). Така стратегія допомагає уникнути прямого зазначення особи, яка не здійснила очікувану дію, і мінімізує особистісний аспект висловлювання. Ця особливість підкреслює зв'язок між мовою та психологічними установками, показуючи, як лінгвістичні форми можуть бути використані для забезпечення комфорту та уникнення напруження у міжособистісній комунікації. [9, с. 45-46].

Ще однією важливою рисою субмісивної особистості є активне використання мовленнєвих стратегій уникання, які відображають їхню схильність до ухиляння від прямого вираження власних поглядів та переконань. Л.В. Монастирська у своїх дослідженнях підкреслює, що субмісивні особистості часто вдаються до так званих "обходних" висловлювань, які дозволяють їм уникати відкритої демонстрації своїх думок, бажань чи намірів, що є одним із важливих аспектів мовленнєвої поведінки таких індивідів. Наприклад, це проявляється через надмірне використання невизначених виразів на кшталт "можливо", "ймовірно", "може бути", які, знижуючи категоричність висловлювань, формують враження певної невпевненості або навіть страху перед висловленням власної позиції. Ці мовні стратегії створюють атмосферу непевності й часто призводять до відсутності конкретики в їхніх висловлюваннях. До того ж, такі особистості нерідко використовують умовний спосіб у своїй мові, що ще більше підкреслює їхню готовність підкорятися і залежати від думок інших. Умовний спосіб формулювань на зразок "я б, можливо, зробив", "якщо це зручно", створює враження гнучкості і відкритості до чужих вказівок або рішень, що фактично вказує на схильність субмісивних особистостей до прийняття чужої волі за свою. Це, у свою чергу, виявляє вразливість субмісивної особистості до маніпуляцій, оскільки відсутність прямої і категоричності в комунікації дозволяє іншим легко нав'язати їм свою думку. Така мовна поведінка не лише ускладнює процес самовираження, але й знижує впевненість у власних переконаннях, що може негативно впливати на їхню здатність відстоювати власні інтереси та приймати самостійні рішення [9, с. 48-49].

Сучасні дослідження також демонструють, що субмісивні особистості, тобто ті, хто має схильність до підкорення або уникнення конфліктів, часто використовують мовленнєві формули ввічливості у своєму мовленні. Це є однією з характерних форм мовленнєвого уникання, що дозволяє таким людям уникати напружених або потенційно конфліктних ситуацій. В дослідженнях Л.В. Монастирської підкреслюється, що субмісивні особистості свідомо

обирають використання ввічливих формул як засобу для зменшення напруги під час спілкування. Їхнє прагнення уникнути будь-яких негативних реакцій з боку співрозмовників є настільки сильним, що вони часто вживають такі вирази, як "вибачте", "будь ласка", "якщо можна". Монастирєва зазначає, що ця поведінка є частиною їхньої загальної стратегії уникнення конфліктів та напруженості в комунікації. Зокрема, Л.В. Монастирєва звертає увагу на те, що такі особистості намагаються уникати будь-яких дій чи слів, які могли б викликати негативну реакцію з боку співрозмовника. Для цього вони активно використовують мовленнєві формули, що сприяють створенню атмосфери ввічливості та доброзичливості. Крім того, Л.В. Монастирєва вважає, що часте використання таких формул ввічливості субмісивними особистостями є не лише проявом їхнього прагнення уникати конфліктів, але й відображенням їхньої внутрішньої потреби в схваленні з боку інших. Вони бояться викликати незадоволення чи агресію з боку співрозмовників, тому прагнуть створити максимально комфортні умови для комунікації. Це може виражатися в постійному підкресленні своєї поваги до співрозмовника, демонстрації власної готовності підкорятися соціальним нормам і очікуванням, що, на їхню думку, дозволить уникнути будь-яких негативних наслідків у процесі спілкування [9, с. 46].

Лінгвістичне дослідження субмісивної особистості передбачає детальний аналіз мовленнєвих стратегій, дискурсивних практик та інших комунікативних аспектів, які використовуються особистостями, що мають схильність до підкорення. Такий аналіз дозволяє виявити основні мовленнєві моделі та патерни, які відрізняють субмісивних індивідів від інших типів особистостей, що є важливим для розуміння їхньої ролі в комунікаційних процесах. Дослідження мовних аспектів відкриває нові перспективи для розробки сценаріїв поведінки, які допоможуть таким особистостям краще усвідомлювати власні мовленнєві практики, розвивати навички асертивної комунікації, і таким чином підвищити їхню впевненість у собі та здатність ефективно взаємодіяти з іншими людьми у різних соціальних контекстах. Це також сприятиме

зменшенню ризиків, пов'язаних з мовною маніпуляцією та іншими формами вербального контролю, що часто супроводжують субмісивні стратегії поведінки [18; 32].

Ще один аспект, який варто відзначити, це схильність субмісивних особистостей до використання стереотипних фраз та мовленнєвих кліше. Ці фрази відіграють важливу роль у їхньому мовленнєвому репертуарі, дозволяючи уникати необхідності самостійно формулювати власні думки. Це явище є показником слабкої мовленнєвої активності та обмеженості мовленнєвого репертуару субмісивної особистості, яка схильна покладатися на заздалегідь підготовлені формулювання. Вони часто використовують готові вислови та шаблони, що дозволяють уникати творчого підходу до мовлення і створюють ілюзію безпеки у спілкуванні, яке не вимагає значних когнітивних зусиль. Наприклад, такі особистості часто вдаються до вживання типових фраз на кшталт "That's how it's always been done" (Так завжди робили) або "I don't make the rules" (Я не встановлюю правила), що дозволяє їм уникнути необхідності пояснювати власну позицію чи ставити під сумнів усталені норми.

Така мовленнєва поведінка дозволяє їм уникати необхідності робити свідомий вибір слів і конструкцій, що вимагає певного рівня інтелектуального напруження. Це ще раз підкреслює їхню схильність до підкорення, оскільки використання стереотипних фраз є не лише способом уникнення відповідальності за власне висловлювання, а й підтверджує їхню залежність від соціальних і культурних норм, які формують рамки прийнятного спілкування. Типовими прикладами таких висловів можуть бути "Let's stick to the plan" (Давайте дотримуватись плану) або "It's not my place to say" (Це не моє право висловлюватися), які дозволяють зберігати нейтральну позицію і не брати на себе ризик висловлювання власної думки. Використання шаблонних виразів служить своєрідним захистом від потреби проявляти індивідуальність і оригінальність у мовленні, що ще більше звужує їхній мовленнєвий репертуар і обмежує можливості для самовираження. Наприклад, вони можуть часто говорити "If you say so" (Якщо ви так кажете) або "Whatever you think is best"

(Якщо ви вважаєте це найкращим), що відображає їхню готовність підкорятися чужій думці, не ставлячи її під сумнів. Це явище відображає їхнє прагнення уникати ризику та відповідальності, адже використання вже відомих та загальноприйнятих фраз зменшує ймовірність помилок чи незгоди, що могло б викликати соціальне неприйняття або критику.

Зрештою, така мовленнєва поведінка слугує додатковим підтвердженням їхнього прагнення підкорятися зовнішнім вимогам і нормам, що є одним з основних характеристик субмісивної особистості. Типові приклади включають "Rules are rules" (Правила є правилами) або "I'm just following orders" (Я лише виконую накази), які підкреслюють їхню пасивність та уникнення відповідальності за прийняття рішень. Це сприяє формуванню замкнутого кола, в якому мовленнєві кліше зміцнюють залежність від зовнішніх авторитетів, водночас обмежуючи можливості для самовираження і розвитку критичного мислення [9, с. 49].

Лексичні вирази на кшталт *"I'm sorry, but..."*, *"I didn't mean to upset you,"* або *"I hope I didn't offend you"* є типовими для таких осіб. Ці фрази вказують на внутрішню потребу субмісивних особистостей уникати будь-якої форми конфронтації. Вибачення тут виступає не просто формальною ввічливістю, а швидше засобом захисту від можливої агресії чи критики з боку співрозмовника. Наприклад, вирази на зразок *"I'm really sorry if I said something wrong"* або *"Please, don't take this the wrong way, but..."* підкреслюють постійну тривогу щодо можливого негативного ставлення з боку інших. Ця тенденція до вибачень відображає стратегію захисту, яка має на меті пом'якшити можливі негативні наслідки конфлікту, навіть якщо такий конфлікт є малоімовірним або взагалі відсутній. Це може бути способом запобігти критичним зауваженням або навіть спробою підтримувати гармонію в стосунках. Такі вирази, як *"I'm sorry for bothering you"* чи *"I didn't mean to be a burden,"* не тільки демонструють бажання уникнути конфронтації, але й підкреслюють страх перед тим, що інші можуть сприйняти їх дії чи слова як небажані або надмірні [26].

Вибачення тут можуть бути використані як інструмент для підвищення рівня прийняття та схвалення з боку співрозмовника. Часто субмісивні особистості вдаються до цієї тактики навіть тоді, коли немає реальної провини чи потреби вибачатися. Наприклад, у відповідь на несуттєву помилку або дрібну незручність можна почути фразу на кшталт *“I’m so sorry for that, I didn’t mean to cause any trouble,”* навіть якщо ситуація не потребує таких активних вибачень. Таким чином, це може свідчити про постійну потребу в соціальному схваленні та схильність уникати ситуацій, які можуть викликати негативну реакцію. У деяких контекстах, особливо у професійному середовищі або в родинних взаєминах, такі вибачення можуть бути частиною ширшого процесу соціалізації [Watzlawick], де від субмісивної особистості очікується підтримка стабільності та уникнення конфліктів. Наприклад, підлеглий може постійно просити вибачення у начальника, навіть якщо його провини немає, щоб не створювати неприємної ситуації: *“I’m sorry, I’ll make sure to fix this right away.”* Або в сімейних стосунках, один із партнерів може регулярно вибачатися за незначні речі, намагаючись підтримати мир у відносинах: *“I’m sorry if I made you upset, that wasn’t my intention.”* [26].

Таким чином, характеристика субмісивної особистості в сучасній лінгвістиці передбачає детальний аналіз мовленнєвих стратегій, що використовуються цими особистостями для уникнення відповідальності, мінімізації конфліктів та підкреслення їхньої залежності від інших. Ці стратегії включають використання пасивних конструкцій, мовленнєвих формул уникання, стереотипних фраз та мовленнєвих кліше. Такі особливості мовлення відображають психологічні тенденції субмісивної особистості та допомагають дослідникам краще розуміти механізми формування та підтримки субмісивної поведінки в комунікативному контексті.

1.3 Основні підходи до вивчення дискурсу субмісивної особистості

Вивчення дискурсу субмісивної особистості у сучасній лінгвістиці є однією з ключових тем, яка дозволяє розкрити глибинні механізми мовленнєвої поведінки та виявити, як мова відображає психологічні та соціальні аспекти

підкорення. Це дослідження потребує застосування різних підходів, кожен з яких має власні методологічні інструменти та фокусується на певних аспектах субмісивної особистості. Розширене розуміння цього феномена дає змогу виявити нові грані впливу мовленнєвих стратегій на формування та підтримку субмісивної ідентичності (Додаток Б).

У рамках лексико-семантичного аналізу слід також акцентувати на використанні евфемізмів та пом'якшувальних конструкцій, які слугують засобами зниження емоційної напруги у комунікативному процесі. Наприклад, вислови *"It's not a big deal," "It's nothing, really,"* або *"Don't worry about it"* знижують вагу висловлювань та демонструють готовність субмісивної особистості поступитися або уникнути додаткової уваги до своєї персони. Така мовленнєва поведінка спрямована на збереження спокою у взаємодії та зниження рівня відповідальності за власні дії або слова. В англomовному професійному та соціальному контексті ці конструкції часто використовуються, щоб уникати непотрібних суперечок або непорозумінь. Однак у випадку субмісивних особистостей це може вказувати на глибший механізм захисту, який базується на уникненні будь-яких ситуацій, що можуть викликати конфронтацію [17].

Перший підхід, структурно-функціональний, зосереджується на детальному аналізі лінгвістичних структур, які використовуються субмісивними особистостями для вираження їхньої підкореності та залежності. Цей підхід особливо важливий у контексті сучасних наукових досліджень, оскільки дозволяє глибше зрозуміти, як мова відображає соціальні ролі та психологічні тенденції, характерні для субмісивних індивідів. Згідно з працею А.А. Павлів, структурно-функціональний підхід є ключовим для виявлення того, як конкретні мовні форми виконують функції соціального маркування субмісивної особистості. Цей підхід дозволяє розкрити, як різноманітні мовні конструкції, такі як пасивні форми та ввічливі формули, використовуються для зменшення конфліктного потенціалу комунікації та підкреслення залежності від інших осіб. Наприклад, пасивні конструкції, що часто використовуються

субмісивними особистостями, допомагають уникати прямого зіткнення з іншими учасниками комунікації, знижуючи ризик конфліктів та забезпечуючи більш гармонійне спілкування. Ввічливі формули, такі як "будь ласка" або "я б хотів", підкреслюють бажання залишатися в тіні та не викликати суперечностей, що є характерною рисою субмісивних осіб. Детальне вивчення таких мовленнєвих стратегій дозволяє краще зрозуміти, як субмісивні особистості пристосовуються до соціальних умов. Наприклад, структурно-функціональний підхід розглядає, як ці особистості використовують мовленнєві кліше та стереотипні вислови для уникнення активного самовираження та відповідальності за свої слова. Це, в свою чергу, дозволяє їм уникати конфронтації та зберігати соціальний спокій, що є важливим для їхньої психологічної стабільності. Важливо відзначити, що такі мовні засоби часто мають подвійний ефект: з одного боку, вони дозволяють субмісивним особистостям адаптуватися до соціальних умов, а з іншого – зміцнюють їхню залежність від інших людей та знижують рівень особистої автономії. Окрім цього, структурно-функціональний підхід дозволяє глибше дослідити, як мовленнєві форми та конструкції впливають на соціальну динаміку та міжособистісні відносини. Наприклад, використання певних мовленнєвих стратегій може створювати умови для маніпуляцій або підпорядкування у комунікації, що ще більше підкреслює роль мови у формуванні соціальних ієрархій. Таким чином, аналіз мовленнєвих стратегій субмісивних особистостей за допомогою структурно-функціонального підходу є не лише лінгвістичним дослідженням, але й важливим внеском у розуміння соціальних та психологічних механізмів, що впливають на формування особистості та її взаємодію з оточуючими [11, с. 25].

Другий підхід, дискурсивний, представляє субмісивну особистість не просто як індивіда зі схильністю до підкорення, але як складне соціальне явище, яке формується і функціонує в межах ширшого контексту міжособистісних і соціальних взаємодій. Цей підхід приділяє особливу увагу ролі дискурсивних практик у створенні, зміцненні та підтримці субмісивної

ідентичності, розглядаючи мовлення як ключовий елемент у цьому процесі. У своїй праці "Проблема мовної особистості в сучасному мовознавстві", З.С. Шевчук підкреслює, що дискурсивний підхід відкриває можливості для глибшого розуміння того, як субмісивні особистості не просто приймають пасивну роль, але активно беруть участь у формуванні своєї позиції через вибір мовленнєвих актів, які підкреслюють їхню підкореність і готовність підлаштовуватися під вимоги інших. Цей підхід також акцентує увагу на значенні соціальних контекстів, таких як робочі середовища, сімейні стосунки або навіть неформальні взаємодії, де субмісивні особистості змушені обирати мовленнєві стратегії, що відповідають їхній соціальній ролі та підтримують гармонію у взаєминах. Важливо зазначити, що ці стратегії часто включають певні мовні практики, які можуть бути неочевидними на перший погляд, але мають значний вплив на взаємодії. Наприклад, субмісивні особистості можуть використовувати умовний спосіб, щоб уникнути прямого висловлення своїх бажань або потреб, що може виглядати як уникання конфліктів або небажання висловити свою думку категорично. Окрім того, аналіз дискурсивних практик у межах цього підходу дозволяє виявити, як субмісивні особистості використовують мову для збереження балансу у взаєминах, часто на шкоду власним інтересам або бажанням. Така мовленнєва поведінка може виявлятися в численних формах, включаючи непрямі висловлювання, уникання категоричних тверджень, підкреслення власної незначущості або навіть зневажливе ставлення до власних потреб на користь збереження миру в соціальному оточенні. Таким чином, дискурсивний підхід дозволяє не лише розглядати мову як засіб комунікації, але й як важливий інструмент самозахисту та уникнення конфліктів, що є надзвичайно актуальним для розуміння поведінки субмісивних особистостей у різних соціальних контекстах [11, с. 240].

Третій підхід, культурно-лінгвістичний, досліджує глибинний зв'язок між культурними особливостями певного суспільства та мовною поведінкою індивідів, які мають субмісивні характеристики. Цей підхід дозволяє розкрити,

як культурні норми, традиції, цінності та соціальні очікування впливають на те, яким чином ці люди використовують мову у своїй повсякденній комунікації.

Цей підхід дозволяє глибше зрозуміти, як різні культурні контексти, особливо ті, що властиві різним народам та етнічним групам, впливають на вибір мовленнєвих стратегій. Важливим є і те, які соціальні норми і правила поведінки стимулюють розвиток субмісивних рис у мовленні. Наприклад, у культурах, де цінності колективізму, підтримка гармонійних взаємовідносин у спільноті та уникнення конфліктів займають центральне місце, субмісивні особистості демонструють схильність до використання більш ввічливих, м'яких і обережних мовленнєвих форм. У таких суспільствах прийнято уникати конфронтацій, і мовленнєва поведінка часто підлаштовується під соціальні очікування для збереження соціальної згуртованості.

Цей культурно-лінгвістичний підхід пропонує інструменти для аналізу того, як різні культурні контексти та світоглядні установки впливають на інтерпретацію субмісивної поведінки. Це особливо важливо для розуміння глобальних комунікативних процесів у різноманітних соціокультурних середовищах. Такий аналіз допомагає зрозуміти, чому одна й та ж мовленнєва поведінка може по-різному сприйматися в різних культурах, що впливає на міжнародну комунікацію, співпрацю і взаєморозуміння між народами.

Приклади:

1. Англійська мова: "I'm sorry, but I think this might not work for us."

Український переклад: "Вибачте, але, можливо, це нам не підійде."

Така фраза характерна для культур, які високо цінують ввічливість і м'якість у висловлюваннях. Людина намагається висловити незгоду, зберігаючи гармонійні стосунки.

2. Англійська мова: "Would you mind if I say something?"

Український переклад: "Ви не проти, якщо я щось скажу?"

У цьому прикладі підкреслюється стриманість і ввічливість, характерні для субмісивного стилю спілкування в англомовних культурах.

3. Англійська мова: "Perhaps we can look at this differently."

Український переклад: "Можливо, ми можемо подивитися на це інакше."

Цей вислів уникає прямолінійності, що сприяє уникненню конфлікту і підтриманню доброзичливого діалогу.

4. Англійська мова: "I wonder if it's okay to ask for your help."

Український переклад: "Мені цікаво, чи можна попросити вашу допомогу."

Використання фрази "I wonder" є типовим прикладом м'якого і обережного підходу до прохання, властивого культурам із високою цінністю ввічливості.

Ці приклади демонструють, як мова використовується для збереження гармонії, уникнення конфліктів і підлаштування під соціальні очікування, що особливо важливо в контекстах, де субмісивність має культурне значення [27, с. 25].

Когнітивно-лінгвістичний підхід є одним із ключових методів у вивченні мовленнєвої поведінки субмісивних особистостей. Він зосереджується на дослідженні глибинних когнітивних процесів, що формують їхні мовні звички та впливають на способи взаємодії з іншими людьми. Цей підхід передбачає ретельний аналіз того, як субмісивні особистості сприймають, обробляють і зберігають інформацію, а також як вони використовують когнітивні моделі для інтерпретації соціальних ситуацій. Результати таких досліджень демонструють, що когнітивні процеси тісно пов'язані з вибором мовних засобів, структурою висловлювань та стилістичними особливостями. Наприклад, когнітивно-лінгвістичний підхід дозволяє зрозуміти, як субмісивні особистості реагують на неоднозначні ситуації. У таких умовах вони часто уникають прямої конфронтації або категоричних висловлювань, обираючи замість цього м'які формулювання або умовні конструкції. Це проявляється у використанні ввічливих зворотів, таких як "Якщо дозволите...", "Можливо, варто було б...", або ж вживанні часток, що пом'якшують тон висловлювання: "здається", "ймовірно", "мабуть". А.В. Ольваніч у своїй монографії "Presentation theory of

discourse" глибоко аналізує, як когнітивні структури субмісивних особистостей формують їхній вибір мовних засобів, зокрема лексики, синтаксису та стилістики. Вона наголошує, що ці структури визначають не лише загальну стилістику мовлення, а й конкретні мовні патерни, які стають особливо помітними у стресових або конфліктних комунікативних ситуаціях. Наприклад, у спробах уникнути ризиків субмісивні особистості часто застосовують пасивні конструкції: "Це могло бути зроблено", замість активних: "Я зробив це".

Окрім того, субмісивні особистості нерідко використовують узагальнення або нейтральну лексику, аби мінімізувати можливість спричинення непорозуміння. Вони надають перевагу словам із загальним значенням, таким як "річ", "момент", "ситуація", а також намагаються уникати надмірно емоційно забарвлених висловів. Це підкреслює їхнє прагнення уникнути конфлікту й підтримувати рівновагу у спілкуванні. Крім того, когнітивно-лінгвістичний підхід досліджує, як субмісивні особистості адаптуються до зміни соціальних умов і ролей у процесі комунікації. Наприклад, у діалозі з домінантною особистістю вони можуть використовувати більше питальних речень або ввічливих кліше, щоб забезпечити доброзичливий тон і уникнути тиску. Таким чином, когнітивно-лінгвістичний підхід надає глибше розуміння того, як когнітивні процеси формують мовленнєву поведінку субмісивних особистостей, і дозволяє виявити специфіку їхніх мовних стратегій у різних комунікативних контекстах [17].

Когнітивно-лінгвістичний підхід є особливо корисним для виявлення зв'язку між внутрішніми переконаннями, стереотипами та установками субмісивних особистостей і їхньою мовленнєвою поведінкою. Цей підхід надає можливість глибше зрозуміти, як ці внутрішні фактори впливають на формування субмісивної ідентичності, а також на способи її підтримки в різних соціальних контекстах. Аналізуючи, як когнітивні процеси субмісивних особистостей формують їхню мовну поведінку, дослідники можуть краще зрозуміти механізми, що лежать в основі субмісивної ідентичності, і як ці механізми проявляються в мовленні. Це також дозволяє виявити, як субмісивні

особистості використовують мову для захисту свого психоемоційного стану і збереження свого місця в соціумі, часто вибираючи такі мовні стратегії, які мінімізують конфлікти і уникнення прямих протистоянь. Цей підхід відкриває нові перспективи для розуміння того, як мова відображає глибинні психологічні та соціальні процеси, що визначають субмісивну поведінку в різних комунікативних ситуаціях [17, с. 507].

Отже, розглянуті підходи до вивчення дискурсу субмісивної особистості є невід'ємною частиною сучасної лінгвістичної науки, яка прагне зрозуміти складні процеси, що формують мовленнєву поведінку індивідів. Кожен із підходів дозволяє по-новому поглянути на мовні прояви субмісивної особистості, виявити їхні витoki та наслідки, а також зрозуміти, як мова може слугувати інструментом як підкорення, так і самозахисту в різних соціальних умовах. Такий комплексний аналіз є ключем до глибшого розуміння людської поведінки в комунікативному просторі та сприяє розвитку нових підходів до лінгвістичних досліджень.

1.4 Когнітивно-комунікативні аспекти англомовного дискурсу субмісивної особистості

Англомовний дискурс субмісивної особистості представляє складну й багатовимірну систему комунікативних та когнітивних стратегій, що відображають специфіку мовленнєвої поведінки індивіда, схильного до підкорення. Цей феномен знаходиться на перетині кількох наукових дисциплін, включаючи лінгвістику, психологію та соціологію, що дозволяє виявити глибинні механізми, що формують мовні вибори субмісивних особистостей. У цьому контексті когнітивно-комунікативні аспекти дискурсу включають вивчення не лише мовленнєвих стратегій, але й когнітивних процесів, які визначають ці стратегії. Розуміння того, як субмісивні особистості використовують мову для вираження своєї підкореності, знижує ризик виникнення конфліктів і забезпечує їм певний рівень соціальної гармонії, є ключовим для дослідження цього явища.

Одним із фундаментальних аспектів є когнітивна схема підкорення, яка відіграє центральну роль у формуванні дискурсу субмісивної особистості. Ця схема визначає, як субмісивні особистості організовують свою мовленнєву діяльність, орієнтуючись на уникнення прямої конфронтації та збереження гармонії у взаєминах. Вони часто вдаються до використання лексико-семантичних засобів, які знижують їхню особисту відповідальність за висловлювання та підкреслюють залежність від інших. Наприклад, субмісивні особистості схильні використовувати слова та фрази, які передають невпевненість або умовність, такі як "*perhaps*," "*probably*," "*if it's okay with you*." Ці мовленнєві одиниці служать не лише засобом вираження певної позиції, але й способом уникнення конфлікту, оскільки вони не нав'язують прямого рішення або висновку, що дозволяє співрозмовнику самостійно зробити вибір або прийняти рішення. Когнітивна схема підкорення є не просто елементом мовленнєвої стратегії, але й глибинною когнітивною установкою, яка впливає на всі рівні дискурсу субмісивної особистості [2, с. 33].

Далі слід розглянути комунікативну стратегію уникання конфлікту, яка є ключовим елементом дискурсу субмісивної особистості. Ця стратегія включає використання специфічних синтаксичних структур, прагматичних прийомів та риторичних фігур, що дозволяють субмісивним особистостям уникати відкритої конфронтації та захищати свою підлеглість. Наприклад, у своєму дискурсі субмісивні особистості часто використовують пасивні конструкції, які дозволяють уникнути прямої вказівки на відповідальну особу або діючу особу, тим самим знижуючи ризик конфлікту. Субмісивна особистість може сказати: "*Mistakes were made*," замість "*I made mistakes*," щоб уникнути вказування на себе як на відповідальну особу. Цей синтаксичний прийом допомагає субмісивним особистостям зберігати нейтральну позицію, не провокуючи опонента на агресивну реакцію. Окрім цього, вони часто вдаються до використання непрямих мовленнєвих актів, таких як натяки, риторичні питання або умовні речення, які дозволяють уникнути прямої конфронтації та дають можливість співрозмовнику самостійно інтерпретувати їхні висловлювання.

Наприклад, фраза "*Wouldn't it be better if we did it differently?*" може бути використана замість прямого "*We need to change this,*" щоб уникнути відкритого протистояння. Ці прийоми є важливими інструментами підтримки соціальної гармонії, оскільки дозволяють субмісивним особистостям уникнути відкритого протистояння і зберегти стабільні стосунки з іншими учасниками комунікації [12, с. 126].

Прагматична роль ввічливості та формальності у дискурсі субмісивної особистості також заслуговує на окрему увагу. Ввічливість і формальність є основними інструментами, які субмісивні особистості використовують для зниження потенційної загрози конфлікту і підкреслення своєї підкореності. Ці елементи дискурсу є невід'ємною частиною прагматичної стратегії, спрямованої на збереження соціальної гармонії та уникнення негативних наслідків відкритого протистояння. Вони часто вживають ввічливі формули, такі як "*please,*" "*excuse me,*" "*would you mind,*" які не лише підкреслюють їхню підлеглість, але й знижують рівень напруженості в комунікативній ситуації. Наприклад, субмісивна особистість може використовувати фразу "*I'm sorry to bother you, but could you help me with this?*" замість прямого прохання "*Help me with this.*" Використання формальності, в свою чергу, допомагає створити дистанцію між учасниками комунікації, що дозволяє уникнути надмірної близькості або конфлікту. Це особливо важливо в англomовному дискурсі, де ввічливість і формальність грають значну роль у підтримці позитивного соціального іміджу та збереженні гармонійних стосунків [18, с. 500].

Окремо слід зазначити роль метафоричних виразів у когнітивно-комунікативному дискурсі субмісивних особистостей. Метафори, які використовуються субмісивними особистостями, часто відображають їхню залежність і підкореність, створюючи когнітивні образи, що підсилюють ці риси. Наприклад, субмісивна особистість може сказати "*I am at your mercy,*" що підкреслює повну залежність від співрозмовника, або "*I feel like I'm walking on eggshells,*" що передає відчуття постійного страху зробити помилку. Використання метафор у цьому контексті дозволяє субмісивним особистостям

не лише виразити свою позицію, але й вплинути на інтерпретацію їхніх висловлювань з боку співрозмовника, що створює сприятливі умови для підтримки соціальної гармонії. Наприклад, фраза "*I'm under your thumb*" яскраво відображає почуття контролю і обмеження, що дозволяє співрозмовнику зрозуміти межі автономії субмісивної особистості. Це підтверджує, що метафоричний рівень дискурсу є важливим елементом когнітивної схеми субмісивних особистостей, яка допомагає їм орієнтуватися у складних соціальних ситуаціях та зберігати свою підкорену позицію [17, с. 151].

Важливим аспектом, який потребує додаткового розгляду, є соціокультурний контекст англomовного дискурсу субмісивної особистості. Соціокультурні фактори відіграють вирішальну роль у формуванні та підтримці мовленнєвих стратегій субмісивних особистостей. Зокрема, культура, в якій функціонує субмісивна особистість, значно впливає на вибір мовних засобів та способів комунікації. Наприклад, у суспільствах, де цінуються колективізм і соціальна гармонія, субмісивні особистості можуть активно використовувати мовленнєві стратегії, спрямовані на підтримку групової єдності, такі як ввічливі формули, непрямі висловлювання та уникнення категоричних тверджень. Водночас, у культурах, де домінує індивідуалізм, субмісивні особистості можуть стикатися з викликами, пов'язаними з необхідністю адаптації до більш прямого і агресивного стилю комунікації. Це може вимагати від них зміни своїх мовленнєвих стратегій або пошуку компромісів між власними когнітивними схемами та культурними нормами, що визначають комунікативну поведінку в конкретному соціальному контексті. Наприклад, у англomовних культурах, де цінуються індивідуальні досягнення та пряма комунікація, субмісивна особистість може змушена використовувати більш прямі висловлювання, такі як "*I would prefer*" або "*I think it's better,*" що можуть відображати відсутність відкритого підкорення, але все ще зберігають певну міру ввічливості і формальності [16, с. 25].

Емоційний аспект є надзвичайно важливим елементом когнітивно-комунікативного дискурсу субмісивної особистості, оскільки емоції

безпосередньо впливають на вибір мовленнєвих стратегій і моделюють спосіб, яким субмісивні особистості передають свої почуття, думки та реакції. Емоційний стан таких особистостей часто корелює з певним типом мовленнєвих актів, що відображає прагнення уникнути конфлікту чи непорозуміння. Наприклад, у ситуаціях підвищеного напруження, коли субмісивна особистість відчуває страх або невпевненість у власній правоті, вона може вдаватися до фраз, що демонструють сумніви та самообмеження, як-от *"I'm afraid I might be wrong,"* або *"I'm not sure if this is correct."* Такі висловлювання не лише сигналізують про емоційний стан, але й допомагають мінімізувати ризик виникнення негативної реакції з боку співрозмовника, створюючи більш сприятливий емоційний фон для взаємодії. Крім того, емоційний аспект дискурсу субмісивної особистості часто знижує їхню здатність прямо виражати власні потреби та бажання. Це може призводити до використання непрямих мовленнєвих актів, які мають мету пом'якшити або навіть приховати власні прагнення та очікування. Такі особи можуть формулювати свої прохання у вигляді питань чи пропозицій, що звучать менш прямолінійно і відкрито, як, наприклад, *"I wonder if it would be possible"* або *"Maybe it's not the right time to discuss this."* Через такі непрямі висловлювання субмісивні особистості створюють враження поступливості, але водночас зберігають контроль над ситуацією, зменшуючи ймовірність виникнення конфлікту. Таким чином, емоційний аспект не тільки впливає на характер висловлювань, але й виступає важливим інструментом для регулювання соціальної взаємодії, сприяючи гармонізації комунікативного процесу в ситуаціях, де є ризик критики або непорозуміння [10, с. 127].

Таким чином, когнітивно-комунікативні аспекти англomовного дискурсу субмісивної особистості представляють собою складний і багатогранний феномен, що включає в себе різноманітні лексичні, синтаксичні, прагматичні, метафоричні та емоційні компоненти. Розуміння цих аспектів дозволяє краще зрозуміти, як субмісивні особистості використовують мову для вираження своєї підкореності, уникнення конфліктів і підтримки соціальної гармонії в різних

соціокультурних контекстах. Це, у свою чергу, відкриває нові можливості для досліджень у галузі когнітивної лінгвістики, комунікаційних стратегій та соціальної психології, що можуть сприяти розробці ефективних методів взаємодії з субмісивними особистостями в різних комунікативних ситуаціях.

1.5 Психолінгвістичні фактори формування субмісивної особистості

Психолінгвістичні фактори формування субмісивної особистості є складною темою, яка досліджує взаємодію між мовою, мисленням та соціальними взаєминами, що сприяють розвитку схильності особистості до підпорядкування. Формування субмісивної поведінки базується на комплексі психологічних, соціальних і мовленнєвих чинників, які впливають на здатність індивіда самотійно виражати свої думки, емоції та позиції. Субмісивність, у цьому контексті, розглядається як тенденція до підкорення чужій волі або думці, яка часто проявляється через певні мовленнєві стратегії і патерни комунікації. Одним із найважливіших факторів, який формує субмісивну поведінку, є нездатність або обмежена здатність до вербалізації власних емоцій. Психолінгвісти звертають увагу на те, що мова є основним інструментом вираження емоцій та думок, і від того, як особа здатна чи не здатна це робити, залежить її комунікативна поведінка. Наприклад, в англійській мові широко використовується вислів *"I'm fine,"* який часто приховує справжні почуття або незадоволення. Особи, схильні до субмісивності, зазвичай використовують подібні фрази для того, щоб уникнути конфлікту або розбіжностей у комунікації, тим самим демонструючи свою готовність підкорятися зовнішнім впливам або не висловлювати свої істинні почуття. Такий механізм може виникати як результат постійної соціалізації, де прояв емоцій, таких як гнів чи незадоволення, вважається неприйнятним або небажаним. Наприклад, фраза *"It's okay, don't worry about it"* може слугувати показником того, що особа свідомо пригнічує свої почуття, щоб зберегти мир і гармонію у взаєминах [25, с. 281] (Додаток В).

Соціальна комунікація, підкріплена певними мовленнєвими стратегіями, відіграє ключову роль у формуванні субмісивної особистості, оскільки сприяє

утвердженню пасивних патернів поведінки, особливо в ситуаціях міжособистісної взаємодії. В англійській мові існує багато специфічних фраз і висловів, що передають субмісивну позицію, наприклад: “*Whatever you think is best*” (все, що ти вважаєш найкращим), “*I’ll go along with that*” (я згоден/погоджуюсь із цим), “*You know better than I do*” (ти знаєш краще за мене). Такі фрази є показовими для людей, які прагнуть уникати відповідальності за прийняття рішень або виявляють готовність підпорядковуватись волі інших. Вибір подібної лексики може свідчити про наявність субмісивних рис, таких як уникнення конфліктів або небажання брати на себе ініціативу в складних ситуаціях. Психолінгвісти зазначають, що використання цих мовленнєвих патернів часто обумовлене процесами соціалізації, в яких пасивність та підпорядкування сприймаються як бажані та прийнятні форми поведінки. Такі стратегії формуються в результаті перебування в ієрархічних структурах, де домінування однієї особи над іншою є нормою. Зокрема, у контексті сім’ї, освітніх установ або професійних середовищ відбувається засвоєння відповідних мовленнєвих реакцій, що підсилюють моделі поведінки, засновані на слухняності й униканні прямих конфліктів. Це сприяє укоріненню субмісивності на глибинному рівні, де мовленнєва пасивність виступає не просто як стиль комунікації, а як захисний механізм, що допомагає індивіду залишатися в комфортній позиції підпорядкування [28, с. 2123].

Іншим суттєвим фактором є вплив культурних норм і традицій, які визначають мовні патерни і впливають на формування субмісивної поведінки. У багатьох культурах мовна пасивність або підпорядкування є соціально прийнятними моделями поведінки. Наприклад, в англійськомовних країнах вислів “*Don’t make waves*” або “*Stay in your lane*” часто використовується для заохочення людей уникати активного висловлення своїх думок або незгоди. Ці фрази відображають соціальні очікування відносно покірності та стриманості, які можуть сприяти формуванню субмісивної поведінки. Така комунікативна модель особливо поширена серед жінок, на яких часто чиниться тиск з боку суспільства, що стимулює мовленнєву пасивність і уникнення конфліктів.

Наприклад, фраза “*Be a good girl*” в англомовному середовищі може слугувати прикладом того, як стереотипи та соціальні очікування сприяють формуванню субмісивної мовленнєвої поведінки у жінок [24, с. 31].

Крім того, когнітивні процеси та внутрішня структура мовленнєвої поведінки відіграють ключову роль у формуванні субмісивної особистості. Зокрема, внутрішні когнітивні моделі та переконання, які такі особистості несвідомо засвоюють, можуть сприяти відчуттю власної вторинності та знижувати самооцінку, що призводить до уникання вираження особистої позиції. Мовленнєві патерни субмісивних особистостей, як правило, характеризуються пасивністю, обережністю та прагненням уникати будь-якої відповідальності за висловлені судження. Часто такі особистості використовують нейтральні або загладжуючі вислови, уникаючи тверджень, які б могли викликати незгоду з боку інших. Наприклад, в англійському мовленні це можна простежити через фрази на кшталт “*I don’t want to cause any trouble*” або “*I just want everyone to be happy,*” які не лише вказують на прагнення уникати конфліктів, але й підкреслюють готовність особи підкоритися волі інших. Така мовленнєва поведінка часто відображає потребу у визнанні з боку оточуючих та залежність від зовнішнього схвалення. Водночас, це може свідчити про готовність людини йти на компроміси всупереч власним інтересам, лише б не порушувати гармонію в групі. Виникнення таких патернів базується на страху перед конфронтацією та бажанні уникнути оцінюючих суджень з боку інших, що є типовими для субмісивних осіб. Такі мовленнєві шаблони вказують на зниження впевненості в собі, нерішучість і залежність від зовнішнього керівництва, що може створювати труднощі у прийнятті самостійних рішень. Субмісивні особистості частіше використовують м'які формулювання, знижуючи власну значимість у висловлюваннях на зразок “*If it’s okay with everyone,*” або “*Maybe, if it’s not too much trouble.*” Це відображає їхнє внутрішнє переконання у власній меншовартості та прагнення уникати конфліктних ситуацій, де вони можуть почуватися вразливими та невпевненими у власній здатності відстоювати особисті права [28, с. 2124].

Окрім цього, гендерні стереотипи відіграють значну роль у формуванні субмісивної поведінки через мову, адже вони накладають невидимі обмеження на мовленнєву діяльність, особливо для жінок. Психолінгвісти підкреслюють, що в багатьох суспільствах жінки піддаються соціальному тиску, який підштовхує їх до використання так званих "мовленнєвих пом'якшувачів" — лінгвістичних засобів, які знижують вираження впевненості у висловлюваннях. Наприклад, у англійській мові жінки часто використовують фрази типу *"I'm sorry, but..."*, *"Would you mind if..."*, або *"I just thought..."* як інструмент пом'якшення своїх висловлювань, щоб уникнути конфронтації або виразити свою думку у непрямий спосіб. Ці мовленнєві стратегії є відображенням глибоко вкорінених гендерних стереотипів, які з дитинства вчать жінок уникати прямолінійних форм комунікації та частіше зосереджуватися на м'яких виразах, що забезпечують гармонію і зменшують ризик конфлікту. Цей феномен має значні психологічні та соціальні наслідки, оскільки обмежує мовленнєві можливості для відкритого вираження думок і самоствердження. З одного боку, це може призвести до розвитку внутрішнього конфлікту у жінок, які змушені балансувати між бажанням відстояти власну позицію та соціальними очікуваннями щодо покірливості. З іншого боку, подібні стереотипи сприяють тому, що жінки частіше сприймаються як менш компетентні або менш впевнені, що може відобразитися на їхньому професійному рості та самореалізації в суспільстві [24, с. 32].

Значну роль у формуванні субмісивної особистості відіграють соціальні стосунки, у яких мова використовується як засіб для вираження покірності та узгодження з очікуваннями домінуючих осіб чи груп. Особи, що виростили у соціальному середовищі, де домінує авторитарний стиль управління або жорстка ієрархія, часто адаптують субмісивні мовленнєві стратегії як захисний механізм для підтримки своєї соціальної безпеки та виживання в умовах, де можливі санкції за незгоду або виявлення незалежної позиції. Зокрема, такі індивіди вдаються до мовних формул, що підкреслюють їх готовність підкорятися вказівкам авторитетів та уникати конфронтаційних ситуацій. У

англійській мові можна зустріти вислови, як-от “*Yes, boss,*” “*I’ll do whatever you say,*” або “*I’m here to serve,*” які демонструють прагнення особи узгодити свою поведінку з вимогами та очікуваннями інших, зберігаючи нейтральний чи навіть схвальний тон. Така мовна поведінка характеризується активним униканням фраз, що можуть бути інтерпретовані як виклик або критика, що дозволяє субмісивній особистості зберегти свою позицію у соціальному контексті без ризику конфлікту. Середовище, яке культивує такі мовленнєві стратегії, зазвичай характеризується низьким рівнем толерантності до інакомислення і високою ймовірністю санкцій за відхилення від встановлених норм. Людина, яка адаптується до такого середовища, підсвідомо сприймає мовну активність не лише як спосіб комунікації, а й як потенційну загрозу для своєї стабільності у соціумі, що формує підкреслено покірні стратегії [28, с. 2125].

Психолінгвістичний аналіз також підкреслює важливість соціалізації у формуванні мовленнєвих патернів субмісивних особистостей. Діти, які зростають у середовищі, де вираження власної думки або незгоди є небажаними, часто виявляють схильність до субмісивної поведінки у дорослому віці. Наприклад, в англійській мові можна зустріти фрази на кшталт “*It’s not worth arguing about*” або “*Let’s just agree to disagree,*” які використовуються для зниження інтенсивності конфліктів і демонструють прагнення уникнути напруження у відносинах. Ці вислови свідчать про глибоке бажання зберегти гармонію за рахунок власної мовленнєвої активності, що є характерним для субмісивної поведінки [28, с. 2126].

Ще одним важливим фактором, що впливає на комунікативну поведінку субмісивної особистості, є наявність мовленнєвих самообмежень, які вони активно використовують для уникнення прийняття власних рішень та відповідальності за них. Така особливість мовлення виявляється через використання фраз, які пом'якшують значення сказаного та виражають сумнів у власній правоті або значущості своєї думки. Наприклад, в англійській мові конструкції “*It’s just a suggestion, but...*” або “*I could be wrong, but...*” слугують

не тільки для введення ідеї, але й для створення дистанції між мовцем та висловленою думкою, що знижує відповідальність за неї. Інші варіанти, такі як *“Maybe it’s just me, but...”* чи *“If you don’t mind, I’d like to add...”* підсилюють ці самообмеження, дозволяючи субмісивній особистості формулювати свої висловлювання обережно, щоб уникнути можливої критики. Цей тип мовленнєвої поведінки вказує на глибоку внутрішню невпевненість особистості, відсутність самоповаги та страх перед негативною оцінкою з боку інших, що може бути зумовлено низькою самооцінкою, нестачею життєвого досвіду чи тривалим негативним впливом авторитарного середовища [24, с. 33].

Отже, психолінгвістичні фактори формування субмісивної особистості є багатограними і включають широкий спектр мовленнєвих патернів, що формуються під впливом соціальних норм, когнітивних процесів та індивідуальних психологічних характеристик. Мовленнєві стратегії субмісивних осіб часто спрямовані на уникнення конфліктів, зниження власної значущості в комунікативному процесі та підпорядкування авторитетам. Мова відіграє центральну роль у цьому процесі, оскільки вона є основним засобом вираження внутрішнього стану особистості і водночас інструментом, що формує її поведінку.

Висновки до розділу 1

В 1 розділі було здійснено всебічний аналіз феномену субмісивної особистості, що є однією з ключових тем у сучасній лінгвістиці, психології та соціології. Субмісивна особистість розглядається як складний міждисциплінарний феномен, який охоплює різні аспекти людської поведінки, включаючи психологічні характеристики, соціальну взаємодію та мовну комунікацію. Зокрема, було встановлено, що субмісивна особистість формується під впливом численних внутрішніх та зовнішніх факторів, таких як

особистісні риси, соціальне оточення, виховання, культурні контексти та життєвий досвід індивіда.

Особливу увагу було приділено ролі соціального оточення та стилю виховання у формуванні субмісивної особистості. Встановлено, що авторитарний стиль виховання, особливо у сімейних відносинах, де один із батьків займає домінуючу позицію, може суттєво сприяти розвитку залежної поведінки у дитини. Ця залежність часто зберігається у дорослому віці, перетворюючись на стійку рису характеру, що впливає на всі сфери життя, включаючи міжособистісні стосунки, професійну діяльність та здатність приймати самостійні рішення. Таким чином, субмісивна особистість виявляється психологічно вразливою, що обмежує її можливості для самореалізації та успішної соціальної інтеграції.

У лінгвістичному контексті субмісивні особистості виявляють схильність до використання специфічних мовленнєвих стратегій, які дозволяють їм уникати конфліктів та підкреслювати свою залежність від інших осіб. Ці стратегії включають використання пасивних конструкцій, умовного способу, ввічливих формул та стереотипних фраз, що дозволяють мінімізувати відповідальність за висловлені думки та дії, а також знижують рівень конфліктності в комунікації. Встановлено, що такі мовленнєві стратегії сприяють збереженню емоційного комфорту субмісивної особистості, проте водночас обмежують її здатність до активного самовираження та прийняття самостійних рішень.

Окрему увагу було приділено когнітивно-комунікативним аспектам субмісивної особистості, які включають когнітивні схеми підкорення та комунікативні стратегії уникнення конфліктів. Було встановлено, що субмісивні особистості схильні використовувати лексико-семантичні засоби, які знижують їхню особисту відповідальність та підкреслюють залежність від інших. Комунікативні стратегії субмісивної особистості спрямовані на уникнення прямої конфронтації, збереження соціальної гармонії та мінімізацію ризиків, пов'язаних з мовною комунікацією.

Загалом, результати цього розділу підкреслюють важливість міждисциплінарного підходу до вивчення субмісивної особистості. Подальші дослідження в цій галузі можуть значно сприяти розробці нових ефективних методів діагностики та підтримки субмісивних особистостей, що буде корисним для психологів, соціологів, лінгвістів та інших фахівців, які працюють з людською поведінкою та комунікацією. Особливо важливою є розробка інтервенційних програм, спрямованих на підвищення самооцінки та розвитку незалежності у субмісивних осіб, що дозволить їм більш впевнено та ефективно функціонувати у соціальному середовищі, уникати негативних наслідків підкорення та покращити якість свого життя.

РОЗДІЛ 2.

ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ АНГЛОМОВНОГО ДИСКУРСУ СУБМІСИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

2.1 Лексико-семантичні особливості англomовного дискурсу субмісивної особистості

Англomовний дискурс субмісивної особистості характеризується значною семантичною глибиною, що дозволяє розкрити складність взаємовідносин між персонажами, соціальні та психологічні аспекти залежності, а також відображення внутрішнього конфлікту особистості. Аналіз текстів таких літературних творів, як *Wealth V. Abysmal Power* [49], *The Submissive Wife: Breaking the Strong Arm of Jezebel* [43] та *Katharine Lauderdale V1* [44], дозволяє виділити ключові лексичні засоби, що формують ці аспекти. Через численні приклади, які розкривають сутність субмісивності, стає можливим прослідкувати, як лексика і семантика сприяють формуванню образу підлеглої особистості.

У романі *Wealth V. Abysmal Power* використання мовних засобів є ключовим інструментом для створення атмосфери напруженості, що дозволяє не лише підкреслити економічну нестабільність, але й відобразити глибокий психологічний стан персонажів. Автор майстерно оперує мовою, використовуючи лексику з негативною конотацією, метафори та синтаксичні конструкції, які створюють відчуття безвиході, вразливості та хаосу. Такий підхід дозволяє читачеві зануритися в похмурий світ твору, де кожне слово є частиною багатшарової картини економічної та емоційної кризи. Одним із яскравих прикладів є фраза персонажа Стиллмана: *“We’ll be sure to lose our positions in trade and banking. A complete financial chaos is awaiting us”* [49, p. 69]. Слова *lose*, *chaos*, *awaiting* мають потужне негативне емоційне забарвлення, яке підсилює напруженість і акцентує увагу на неминучій кризі. У контексті твору ця фраза не лише демонструє економічні труднощі, але й створює образ персонажа, який перебуває у стані безпорадності та зневіри перед загрозливими

обставинами. Втрата контролю і нездатність вплинути на події стають ключовими мотивами, які поглиблюють відчуття безвиході.

Крім того, у романі присутні численні метафори, які є не лише художнім прийомом, але й важливим засобом вираження основних ідей. Наприклад, метафоричний вираз *“the dollar will not be worth the ink it is printed with”* [49, p. 69] стає ключовим символом втрати цінності. Ця метафора має подвійне значення: вона вказує на крах економічної системи, де навіть основна одиниця торгівлі втрачає свою вагу і значення, а також є психологічним маркером глибокої зневіри, яка охоплює не лише фінансову сферу, а й внутрішній світ персонажів. Втрата вартості долара символізує втрату стабільності, безпеки та віри у майбутнє.

Додатково слід звернути увагу на використання автором епітетів, які підсилюють напруження. Наприклад, у описі економічної кризи звучать такі вислови, як *“irreversible downfall”* (незворотній занепад) або *“unending collapse”* (нескінченний крах), що наголошують на безнадійності ситуації. Синтаксичні засоби, такі як короткі уривчасті речення чи риторичні питання, також грають важливу роль у створенні ефекту тривоги й хаосу. Наприклад, фраза *“What’s left? Where do we go from here?”* [49, p. 70] передає сум’яття персонажів, які намагаються знайти вихід, але марно.

Автор також майстерно будує емоційний напружений фон через використання синтаксичних конструкцій, що підсилюють драматизм. Наприклад, слова Stillman про фінансовий хаос доповнюються його саркастичним зауваженням: *“We are going to build more modern, more enduring structures in our country, not so fragile as the old ones”* [49, p. 70]. Цей вислів, з одного боку, формально виглядає як спроба оптимізму, але в контексті негативної ситуації звучить іронічно, навіть трагічно. Використання порівняння між "старими" і "новими" структурами є спробою створити надію, однак загальна тональність та попередні твердження переконують читача у невірогідності такого розвитку.

Окрім того, важливим є застосування риторичних запитань у висловлюваннях персонажів, таких як: *“How, sir? It’s impossible to stop this chaos”* [49, р. 69]. Це не лише виражає невпевненість і пасивність персонажів, але й підкреслює загальну атмосферу кризи. Риторичні запитання стають способом вербалізації внутрішнього конфлікту, коли персонажі ставлять під сумнів навіть можливість контролю над ситуацією. Вони не очікують відповіді, що вказує на їхній песимізм і емоційне виснаження. Автор також використовує контраст між формальними й емоційно забарвленими висловами для підсилення ефекту напруження. Наприклад, фраза: *“A complete radioactive chaos is awaiting us too”* [49, р. 69] додає новий вимір до кризи, розширюючи її не лише на фінансовий, але й на фізичний і навіть глобальний рівень. Словосполучення *radioactive chaos* є метафорою, яка передає руйнівність та непередбачуваність ситуації, підсилюючи відчуття неминучості катастрофи.

Ще одним прикладом є діалог, у якому Stillman стверджує: *“Don’t worry about the price because we’ll pay in paper money”* [49, р. 70]. У цьому висловлюванні лексема *worry* підкреслює страх перед майбутнім, а фраза *paper money* слугує символом нестабільності. Усі ці елементи разом створюють картину залежності від зовнішніх обставин, де герої перебувають у стані постійного напруження.

У книзі *The Submissive Wife: Breaking the Strong Arm of Jezebel* лексика спрямована на глибокий аналіз поведінкових особливостей жінок, які приймають субмісивну роль у соціальному та міжособистісному контекстах. Автор використовує комплексний підхід до визначення субмісивності, підкреслюючи як її психологічні, так і соціальні аспекти. У висловлюванні *“Passiveness is a culture and not just a state of mind”* [43, р. 36] акцент зроблено на концепції культури як системи норм і моделей поведінки, яка формує особистість і визначає її місце у суспільстві. Термін *culture* у цьому контексті набуває особливого значення, оскільки розглядається як середовище, яке закріплює субмісивну поведінку через соціальні очікування, рольові моделі та обмеження. Лексема *passiveness*, у свою чергу, трактується не лише як риса

характеру, але і як багат шаровий феномен, що впливає на взаємодію індивіда з навколишнім середовищем. Цей підхід дозволяє побачити субмісивність не лише як індивідуальний вибір, але як результат соціального впливу, що має глибокі корені у культурі та традиціях.

Фраза “*She sees herself as unworthy of love and affection*” [43, p. 36] вводить у текст семантику низької самооцінки, яка виступає фундаментальною характеристикою субмісивної особистості. Використання лексем *unworthy*, *love* і *affection* у поєднанні створює образ глибокого внутрішнього конфлікту, що базується на відчутті власної недостатності. Це формує залежність від зовнішнього схвалення, яка підсилюється соціальними очікуваннями та впливом партнерів, що займають домінуючу позицію. Автор свідомо використовує подібну лексику для підкреслення вразливості та психологічної уразливості жінок, які приймають субмісивну роль. Цей аспект семантики дозволяє розкрити, як соціальне і психологічне середовище формує відчуття неповноцінності, яке закріплюється у поведінці.

Додатково у тексті автор робить акцент на використанні негативно забарвленої лексики для опису зовнішніх факторів, які впливають на формування субмісивності. Наприклад, вислів “*Jezebel-infected men*” [43, p. 36] відображає ідею зовнішнього негативного впливу, який підсилює залежність жінок. Лексема *infected* тут слугує метафорою для опису руйнівного впливу, який розглядається як моральна та соціальна інфекція. Це підсилює уявлення про підпорядкування як процес, що нав’язується жінкам іззовні, підкреслюючи їхню обмежену здатність до самостійності через тиск оточення. Використання таких слів, як *wicked*, *manipulative*, *psychopaths* [43, p. 37], створює у тексті уявлення про зовнішнє зло, яке не лише пригнічує, але й формує певний соціальний порядок, у якому жінки змушені підкорятися. Лексема *wicked* підкреслює моральний осуд негативного впливу, тоді як *manipulative* акцентує увагу на прихованих механізмах контролю, які формують субмісивну поведінку. Поняття *psychopaths* у цьому контексті використовується для створення образу патологічних моделей домінування, які нав’язують підпорядкованість. Така

лексика формує подвійний ефект: з одного боку, вона акцентує увагу на безсиллі жінок у цих умовах, а з іншого — підкреслює силу зовнішніх чинників, які створюють системи залежності.

Автор також використовує метафоричну лексику для підсилення психологічного та емоційного впливу на читача. Наприклад, термін Jezebel відноситься до біблійного образу жінки-маніпуляторки, що підсилює негативне сприйняття системи, яка змушує жінок підкорятися. У цьому випадку негативна конотація лексеми стає інструментом створення чіткого протиставлення між силою зовнішніх обставин і слабкістю субмісивної особистості, яка залежить від цих обставин. Такий підхід дозволяє побачити субмісивність як явище, що формується під впливом множинних факторів, включаючи соціальні очікування, внутрішні переконання та емоційний тиск.

Роман Katharine Lauderdale V1 пропонує глибоке осмислення дискурсу субмісивності у міжособистісних стосунках, де контекстуальні чинники, мовні конструкції та стилістичні прийоми формують багатовимірний образ підлеглості. Наприклад, сцена, де героїня каже: *“What have you decided?”*, а її співрозмовник відповідає: *“I think she’s gone out shopping”* [44, p. 153], демонструє уникання відповідальності через використання евфемізмів. Ця відповідь не лише маскує справжні мотиви персонажа, але й підкреслює його прагнення до уникнення конфлікту. Фраза *“gone out shopping”* формує образ відсутності чіткого рішення, символізуючи пасивність і ухилення. Важливо зазначити, що така стратегія водночас створює атмосферу невизначеності, що характерно для субмісивного дискурсу. Відмова від прямої відповіді дозволяє персонажу зберігати соціальну гармонію, проте підсилює враження його залежності від обставин.

Контраст між активною та пасивною поведінкою персонажів є ще одним ключовим елементом у розкритті дискурсу субмісивності. Сцена, де художник працює над портретом героїні, описана словами: *“He worked rapidly, with quick, sure strokes”* [44, p. 152], розкриває гендерно обумовлений розподіл ролей. У цьому описі активність і рішучість приписуються чоловічому персонажу, тоді як

героїня виступає лише спостерігачем, позбавленим контролю над ситуацією. Лексеми “quick” та “sure” підкреслюють не лише технічну майстерність, але й впевненість чоловіка, що контрастує з пасивністю героїні. Ця сцена стає метафорою для ширшої теми гендерної субмісивності, яка пронизує роман. Героїня опиняється у позиції підлеглої, де її роль обмежується лише естетичним об’єктом для спостереження та відображення. Особливу увагу заслуговують слова “*hesitation*” та “*flattery*” [44, p. 152], які описують взаємодію між персонажами. Ці терміни відображають комунікативну стратегію ухилення від прямої конфронтації, яка характерна для субмісивного дискурсу. Слово “*hesitation*” натякає на невизначеність, вагання та страх перед активними діями, тоді як “*flattery*” демонструє використання компліментів як інструменту для пом’якшення напруження у спілкуванні. Така поведінка свідчить про прагнення героїні уникнути відкритого протистояння, а натомість зосередитися на підтриманні гармонії у взаєминах. Ці елементи вказують на емоційну залежність персонажів один від одного, яка є важливою рисою субмісивного дискурсу.

Повторюваність фрази “*I don’t know*” у різних контекстах роману [44, p. 152-153] є прямим маркером невпевненості та вагання. Цей вислів слугує мовним індикатором, який підсилює враження безпорадності і емоційної нестабільності героїні. Постійне використання цієї фрази не лише вказує на внутрішній стан персонажа, але й створює ритмічний елемент, що підкреслює її залежність. Наприклад, коли героїня спостерігає за співрозмовником, який відмовляється надати чітку відповідь, її реакція “*I don’t know*” передає як розгубленість, так і готовність підкоритися рішення іншого. Така мовна поведінка ілюструє емоційний тиск, під яким героїня постійно перебуває, і її прагнення уникнути будь-яких дій, які можуть призвести до конфлікту. Дискурс субмісивності в романі також розкривається через деталі, які підкреслюють залежність героїні від чоловічих персонажів. Наприклад, коли героїня каже: “*You’re mistaken, Jack,*” а потім уточнює: “*Nothing’s changed*” [44, p. 231], її висловлювання демонструє прагнення заспокоїти співрозмовника, навіть якщо

це суперечить її внутрішнім почуттям. Використання подвійного заперечення вказує на те, що героїня намагається переконати співрозмовника, водночас показуючи, що вона не готова до конфлікту. Це є ще одним проявом її субмісивної позиції, яка формується під впливом контексту міжособистісних взаємин. Роман Katharine Lauderdale V1 розкриває багатогранність дискурсу субмісивності через мовні конструкції, лексичні вибори та опис контекстуальних взаємодій. Героїня постійно балансує між прагненням до самостійності та залежністю від соціальних і гендерних очікувань. Її субмісивність формується як стратегія уникнення конфліктів і збереження гармонії у взаєминах, що підтверджується повторюваністю фраз, акцентом на невизначеності та використанням компліментів для пом'якшення напруження. Усе це створює складний і багат шаровий портрет субмісивної особистості, який розкривається через глибокий аналіз мовних і стилістичних прийомів у контексті міжособистісних стосунків.

Таким чином, аналіз лексико-семантичних особливостей англomовного дискурсу субмісивної особистості дозволяє виявити ключові мовні засоби, які формують залежність, страх, пасивність та внутрішній конфлікт. У наведених літературних прикладах ці риси відображені через специфічну лексику, метафори та контекстуальне використання мовних одиниць. Кожен із текстів демонструє багатогранність явища субмісивності, де мова стає інструментом для конструювання образу підлеглої особистості, що залежить від зовнішніх обставин і дій інших людей.

2.2 Синтаксично-стилістичні засоби вираження субмісивності в англomовному дискурсі

Синтаксично-стилістичні засоби вираження субмісивності в англomовному дискурсі охоплюють широкий спектр мовних стратегій, які допомагають автору створювати багатогранні образи підлеглих персонажів, їхню взаємодію з іншими учасниками спілкування, а також відображають складність їхньої емоційної сфери. Літературні твори, такі як Goldner P.S. *Red-Hot Cold Call Selling* [45], Jackson L. *You Don't Want to Know* [46] та Savage

M. You're On Your Own (But I'm Here If You Need Me) [47], демонструють численні приклади, що ілюструють, як синтаксис і стилістика створюють відчуття залежності, невпевненості та відсутності контролю.

У творі Goldner P.S. *Red-Hot Cold Call Selling* [45] створення субмісивного тону залежить від ретельно продуманих мовних стратегій, серед яких ключову роль відіграють умовні конструкції, ввічливі формули, а також м'які способи висловлення прохань. Вислів: *"I was wondering if you could tell me who would be responsible for purchasing sales training in your organization"* [45, p. 182] яскраво демонструє мовний стиль, що орієнтований на уникнення категоричності. Фраза *"I was wondering"* формує тон невпевненості та сигналізує про залежність мовця від готовності співрозмовника надати інформацію. Умовний спосіб (*"could tell me"*) посилює цю залежність, переносячи акцент на можливість або дозвіл з боку іншої особи, замість прямої вимоги. Така лексична конструкція не тільки підкреслює ввічливість, але й створює простір для збереження гармонії у спілкуванні. Іншим прикладом є вислів *"Sally, you've been most helpful. Thank you."* [45, p. 182], у якому вираз вдячності підсилюється епітетом *"most helpful"*. У даному контексті цей епітет виконує функцію підкріплення позитивного ставлення до співрозмовника, що характерно для субмісивного дискурсу. Використання таких емоційно забарвлених слів сприяє встановленню балансу у взаємодії, де мовець підкреслює свою вдячність, знижуючи будь-яке напруження або можливість конфлікту. Це демонструє, як мова стає інструментом підтримки соціальної згоди і залежності від співрозмовника.

Діалоги в книзі часто наповнені короткими репліками, які слугують засобами уточнення або вираження ввічливих питань. Наприклад, фрази *"Why not?"* або *"Sure. What can I do to help?"* [45, p. 182] формують відчуття доступності й готовності пристосуватися до потреб іншої сторони. Структурно такі репліки підкреслюють субмісивність через використання прямого, але м'якого тону, який передає готовність до співпраці. Це також демонструє мовну стратегію уникнення будь-якого тиску або примусу. Пом'якшені форми імперативу, як-от *"Please deliver this package to Mr. Travers"*, відіграють важливу

роль у створенні субмісивного тону [45, р. 182]. У таких висловах прохання формулюється так, щоб звучати як рекомендація або ввічливе побажання, а не як вимога. Використання слова *"please"* і загальна структура речення спрямовані на підкреслення важливості схвалення або згоди співрозмовника. Ця стратегія знижує напруження у взаємодії, демонструючи повагу до іншої сторони та залежність від її дій.

Важливо також зазначити, що синтаксичні особливості тексту, зокрема використання умовних конструкцій та перехідних форм, слугують засобами передачі субмісивного статусу мовця. Наприклад, формулювання на кшталт *"I was hoping you could..."* або *"Would you mind if I asked..."* у книзі часто слугують для зняття напруження і підтримання гармонійної взаємодії. Подібні фрази сигналізують не тільки про готовність мовця співпрацювати, але й про його обережність у нав'язуванні власної думки чи прохання. Це свідчить про глибоко продуманий дискурс, у якому мовець орієнтований на збереження доброзичливості та уникнення прямої конфронтації. Загалом аналіз тексту підтверджує, що автор використовує мовні стратегії, які спрямовані на пом'якшення тону, підкреслення вдячності та демонстрацію готовності до співпраці. Такі прийоми не лише передають субмісивність у спілкуванні, але й слугують засобами побудови ефективної комунікації, орієнтованої на уникнення конфліктів і підтримку позитивних соціальних зв'язків. Синтаксичні та лексичні засоби, проаналізовані в тексті, показують, як мова може бути інструментом, що формує контекст субмісивності та підтримує баланс у міжособистісних відносинах.

У романі Джексона Л. *"You Don't Want to Know"* [46] синтаксично-стилістичні засоби є ключовими у створенні атмосфери емоційної напруженості, вразливості й залежності персонажів один від одного. Одним із важливих прийомів є використання риторичних запитань, які не тільки підкреслюють нерозуміння чи розчарування, але й розкривають внутрішні конфлікти героїв. Наприклад, питання *"Why didn't you tell me?"* [46, р. 53] демонструє, як структура запитання служить засобом вираження сильних

емоцій. Інверсія в побудові фрази "*didn't you tell me*" створює акцент на незадоволенні, розчаруванні та сумнівах мовця. Така синтаксична організація підсилює драматичність ситуації, наголошуючи на емоційній глибині відчуттів персонажа. Це не просто питання, а спосіб звернення до іншого персонажа, що показує його важливість у житті мовця і підкреслює складність їхніх стосунків.

Іншим яскравим прикладом є вислів "*I suppose I must just be a conquest to you*" [46, р. 53], у якому використання модального дієслова "*must*" несе особливе емоційне навантаження. Воно підкреслює примирення персонажа із ситуацією, яка його засмучує, а також його спробу осмислити свою роль у стосунках. Така побудова створює відчуття емоційної підлеглості, оскільки герой відмовляється від активного впливу на ситуацію й приймає себе як об'єкт чийсь волі. Цей приклад демонструє психологічну боротьбу між прагненням до звільнення та прийняттям ролі підлеглого, що є однією з ключових рис субмісивного дискурсу.

Особливе місце в романі займають паузи та повтори, які є важливими синтаксичними і стилістичними елементами. Наприклад, фраза "*I came to tell you—*" [46, р. 52] обривається паузою, яка несе багатозначність. Цей синтаксичний прийом відображає невпевненість героя, його емоційне сум'яття і страх перед реакцією співрозмовника. Паузи також створюють драматичний ефект, даючи читачеві простір для осмислення невисловленого, підкреслюючи емоційний тиск, який заважає персонажу закінчити думку. Такі паузи є типовим засобом вираження субмісивності, оскільки вони демонструють залежність героя від ситуації та від іншого персонажа, до якого він звертається. Короткі та фрагментовані репліки, такі як "*He's a little shaky*" [46, р. 52], також заслуговують на увагу. Вони підсилюють відчуття нестабільності як у фізичному, так і в емоційному плані. Така фрагментарність мовлення підкреслює невпевненість героя і створює образ особистості, яка не може чітко висловлювати свої думки через емоційний стан. Кожна з таких реплік додає відчуття напруги та невизначеності, які є характерними для субмісивного дискурсу.

Крім того, текст рясніє прикладами використання емпатичних конструкцій, які підсилюють значущість сказаного. Наприклад, у вислові *"I just thought I might look rather foolish"* [46, p. 53] прислівник *"just"* слугує засобом зменшення важливості висловлюваної думки, водночас підкреслюючи емоційний дискомфорт героя. Це відображає його бажання уникнути прямої конфронтації і показує, наскільки важливою є для нього думка співрозмовника. Така стратегія є характерною для субмісивного дискурсу, оскільки вона демонструє прагнення зберегти гармонію у стосунках, навіть якщо це вимагає самоприниження чи знецінення власних почуттів. Загалом, роман Джексона пропонує багатий матеріал для аналізу впливу синтаксично-стилістичних засобів на створення атмосфери емоційної вразливості та субмісивності. Паузи, інверсії, риторичні питання, модальні дієслова, короткі фрагментарні репліки та емпатичні конструкції є ключовими засобами, які автор використовує для розкриття внутрішнього стану персонажів. Кожен із цих прийомів не лише додає емоційного забарвлення тексту, а й розкриває глибокі міжособистісні зв'язки, які ґрунтуються на залежності, сум'ятті та прагненні уникнути конфлікту. Усе це формує багатогранний образ субмісивності як складного мовного і психологічного явища, що відображає взаємодію між персонажами та їхнім контекстом.

У творі *Savage M. You're On Your Own (But I'm Here If You Need Me)* [47] субмісивність виражається через специфічні синтаксичні та лексичні структури, які підкреслюють емоційну залежність, вразливість і готовність пристосовуватися до соціального контексту. Це досягається завдяки використанню негативних конструкцій, риторичних запитань, імперативів із пом'якшеною інтонацією та інших стилістичних прийомів, які формують загальний тон субмісивності.

Один із найяскравіших прикладів, який відображає внутрішній стан безпорадності героя, можна знайти у фразі: *"I have no idea how to handle this!"* [47, p. 200]. Негативна конструкція *"no idea"* сигналізує про повну відсутність впевненості у власних діях, що створює враження, ніби мовець перебуває у

стані емоційної розгубленості. Вигук наприкінці речення слугує додатковим елементом, який підсилює драматичність і передає відчуття паніки. Ця структура підкреслює, як контекст невизначеності змушує мовця адаптуватися до ситуації, визнаючи свою залежність від інших чи обставин.

Інший важливий приклад демонструє використання риторичних запитань, які підкреслюють соціальну обумовленість рішень мовця: *“Do they seem like they not only belong there, but are happy there?”* [47, p. 208]. Ця складна конструкція містить дві координаційні частини, які спрямовують увагу на зовнішні оцінки. Замість прямого твердження мовець ставить питання, що вказує на його залежність від думки інших і прагнення зрозуміти соціальний контекст через спостереження. Такі риторичні запитання не лише виявляють невпевненість, але й показують, як субмісивність формується у взаємодії між внутрішнім станом мовця та зовнішніми обставинами. Помітну роль у створенні субмісивного тону відіграють імперативні конструкції, які трансформуються через пом'якшення і створення залученості. Наприклад, у фразі *“Pay attention to how you and your student feel on campus”* [47, p. 208] мовець звертається до співрозмовника у формі поради, а не суворого наказу. Використання звернення до почуттів і досвіду співрозмовника (*“how you and your student feel”*) створює емпатичний тон, який спрямований на встановлення довіри і співпереживання. Така побудова імперативу змінює його домінуючу природу, перетворюючи його на засіб турботи, що є характерним для субмісивного стилю комунікації.

Окремої уваги заслуговує спосіб побудови рекомендацій у тексті, які теж мають м'який характер і містять додаткові уточнення, що знижують рівень категоричності. Наприклад, фраза *“Wander into areas you may not have seen on the official tour and watch what students are doing”* [47, p. 208] є імперативною конструкцією, однак через використання умовного модифікатора *“may not have seen”* вона сприймається як пропозиція, а не як вказівка. Це формує відчуття відкритості і свободи вибору, що відповідає субмісивній стратегії, яка уникає конфронтації і створює комфортний комунікативний простір. У тексті також

простежується акцент на спостереженні як основному способі взаємодії з оточенням, що підкреслює пасивну роль мовця у процесі прийняття рішень. Наприклад, фраза *“If you see people who look like staff or faculty, what are they doing?”* [47, p. 208] демонструє, як мовець використовує запитання для спрямування уваги співрозмовника на аналіз поведінки інших. Це побудова, яка характерна для субмісивного стилю, адже вона переносить фокус із власних дій на сприйняття оточення, що дозволяє уникати відповідальності за активну участь у процесі.

Ще одним важливим елементом є використання мовцем рефлексії про власний досвід або стан, що також формує субмісивний тон. Наприклад, вислів *“At least his daughter had a school in mind”* [47, p. 200] є спробою знайти позитив у ситуації, яка є складною для героя. Таке самозаспокоєння через акцент на об’єктивних обставинах відображає прагнення мовця зняти з себе відповідальність за подальший розвиток подій. Контекст невизначеності у цьому випадку виступає каталізатором для створення субмісивної поведінки, яка базується на пасивному прийнятті обставин. Текст демонструє, як субмісивність формується через різноманітні синтаксичні та стилістичні засоби, зокрема риторичні запитання, м’які імперативи, негативні конструкції та акцент на спостереженні. Контекст невизначеності, зовнішнього тиску або емоційної напруги постійно впливає на мовну поведінку персонажів, змушуючи їх адаптуватися до ситуації через уникнення конфронтації, зниження категоричності висловлювань і створення довірливого тону. Усі ці елементи спільно формують багатогранний образ субмісивної особистості, яка діє в рамках обмежень, накладених як внутрішніми почуттями, так і зовнішніми обставинами.

Загалом, аналіз синтаксично-стилістичних засобів у цих літературних творах показує, що вони виступають ключовими інструментами для відображення субмісивності в англомовному дискурсі. Умовні конструкції, повтори, інверсії, риторичні питання та пом’якшені імперативи служать для створення образів, які демонструють залежність, емоційну вразливість та

невпевненість героїв. Ці засоби надають текстам глибини, дозволяючи автору розкрити психологічні та соціальні аспекти субмісивності через мовні форми.

2.3 Прагматичні стратегії субмісивної особистості

Прагматичні стратегії субмісивної особистості в англomовному дискурсі відображають глибокий психологічний і соціальний контекст, що розкривається через мову, стилістичні прийоми та стратегічну побудову висловлювань. Вивчення цих стратегій дозволяє зрозуміти, як субмісивність як характеристика особистості проявляється через комунікативні моделі, спрямовані на уникнення конфліктів, підлаштування під співрозмовника та демонстрацію емоційної вразливості. Аналіз прикладів з літератури, таких як *Evergreen Springs: A Clean & Wholesome Romance* [48], *If I Could Tell You* [50], та *The Submissive Wife: Breaking the Strong Arm of Jezebel* [43], ілюструє багатогранність цих стратегій у різних соціальних та особистісних контекстах.

У романі *Evergreen Springs: A Clean & Wholesome Romance* [48] прагматичні стратегії є ключовим засобом розкриття внутрішнього світу персонажів, їхніх емоційних потреб і соціальних ролей. Ці стратегії відображають субмісивність через мову, яка пом'якшує можливі конфлікти, встановлює залежність від співрозмовника та допомагає уникати прямолінійних або агресивних висловлювань. Наприклад, фраза *“Can we pick up the wheelchair here or do I have to go somewhere else to find one?”* [48, р. 37] є яскравим прикладом використання пом'якшених запитів, які вказують на практичну необхідність вирішення проблеми, але водночас передають стратегічну ввічливість. У цій конструкції поєднання двох варіантів дій створює відчуття, що мовець не нав'язує своєї волі, а залишає простір для співрозмовника, щоб вирішити ситуацію з мінімальним рівнем напруження. Це також підкреслює емоційну залежність мовця, оскільки він фактично апелює до підтримки іншого, водночас не створюючи враження, що його прохання є вимогою.

Іншим прикладом є фраза *“How will he do everything on his own? Why couldn't things ever be easy?”* [48, р. 38], яка розкриває внутрішній емоційний стан героя. Риторичні питання в цьому випадку стають не просто мовним

прийомом, а способом невербального звернення до аудиторії або співрозмовника за допомогою. Ці питання не очікують відповіді, але їхня функція полягає у створенні емпатії та підкресленні безпорадності героя перед зовнішніми обставинами. Контекст використання риторичних питань допомагає продемонструвати, як персонаж звертається до співрозмовника не лише як до джерела підтримки, але і як до емоційного партнера, від якого він залежить.

У романі також простежується використання стратегій співпереживання і вдячності, які виступають основними елементами субмісивного стилю комунікації. Наприклад, у вислові “*Thanks. Kids. We can go back now.*” [48, р. 40] вдячність стає ключовою прагматичною стратегією, яка пом’якшує можливу напруженість у діалозі. У цьому випадку вдячність є не просто вираженням ввічливості, але і засобом встановлення емоційної гармонії між учасниками спілкування. Короткі речення та паузи створюють ефект інтимності та щирості, які вказують на емоційну залежність мовця від співрозмовника. Цей прийом також демонструє, як персонаж намагається уникнути конфлікту, навіть у випадках, коли його емоційний стан є напруженим.

Стратегії співпереживання та вдячності є частиною ширшого контексту міжособистісної взаємодії у романі, де мова використовується як інструмент для створення довірливих відносин. Вдячність у цьому випадку виконує функцію послаблення напруження і формує основу для подальшої взаємодії. Крім того, використання коротких фраз, таких як “*Thanks*” або “*We can go back now*”, підкреслює важливість емоційного зв’язку між героями, де субмісивність проявляється через бажання зберегти гармонію у стосунках. Описані приклади також свідчать про те, що субмісивний стиль у романі не є ознакою слабкості, а радше стратегічним засобом адаптації до соціального контексту. Персонажі використовують пом’якшені форми запитів, вдячність та риторичні питання як спосіб вираження своєї залежності від інших, водночас намагаючись зберегти рівновагу у відносинах. Таким чином, прагматичні стратегії у романі *Evergreen Springs* стають не лише відображенням мовної поведінки героїв, але й

важливим інструментом, який дозволяє глибше зрозуміти їхню емоційну вразливість і соціальну адаптацію.

У романі *If I Could Tell You* [50] прагматичні стратегії розкривають глибоку емоційну і психологічну складність персонажів, демонструючи, як їхня мова відображає вразливість і ухилення від прямолінійності в комунікації. Використання складних синтаксичних конструкцій і емоційно насиченої лексики створює багатогранність висловлювань, які дозволяють персонажам адаптуватися до складних обставин і уникати конфронтації. Наприклад, у фразі: *"I hadn't realized until now that it was possible to see them that way. Somehow menacing and protective at the same time"* [50, p. 124], автор використовує поєднання суперечливих характеристик *"menacing"* і *"protective"*, які одночасно створюють напруження і гармонію. Це демонструє прагматичну стратегію уникнення категоричних висновків, яка дозволяє персонажеві виразити свої сумніви і водночас залишити простір для різних інтерпретацій. Парадоксальність опису емоцій відображає амбівалентність почуттів персонажа, що є типовим для субмісивного дискурсу, де прямолінійність поступається багатозначності, створюючи відчуття невизначеності й вразливості. Ще одним прикладом прагматичної стратегії є фраза: *"You'd rather I didn't use it"* [50, p. 126]. Тут мовець обирає форму заперечення, щоб висловити згоду із співрозмовником, водночас дистанціюючись від відповідальності за власні дії. Така мовна конструкція свідчить про ухилення від прямої конфронтації, що підсилює образ субмісивної особистості. Відмова від активного прийняття рішень дозволяє персонажеві уникнути потенційних конфліктів і підкреслює залежність від думки інших. Ця форма мовлення слугує відображенням пасивної позиції, яка не лише підкреслює залежність, але й виступає захисним механізмом, що знижує ризик конфлікту у взаємодії.

Питання: *"How did you know?"* [50, p. 126] розкриває ще одну важливу прагматичну стратегію, пов'язану із залежністю мовця від співрозмовника. Тут питання не лише запитує про інформацію, а й виражає здивування і, можливо, невпевненість мовця у власних припущеннях. Така структура показує емоційну

залежність персонажа від розуміння і підтримки іншої особи, що характерно для субмісивної комунікації. Питання створює відчуття довіри між учасниками діалогу, оскільки мовець демонструє відкритість до пояснень та оцінок з боку співрозмовника. Цей тип мовлення відображає не лише підлеглість, а й прагнення встановити зв'язок, що базується на взаємному визнанні та підтримці.

Додатково, фрази, які містять сумніви або пом'якшення, наприклад *"I think"* або *"maybe"*, часто зустрічаються в мовленні персонажів у цьому романі. Вони підкреслюють невпевненість або намагання уникнути категоричності, що є важливим елементом субмісивного дискурсу. Такі конструкції дозволяють уникати абсолютних тверджень, створюючи враження, що мовець готовий переглянути свою думку залежно від реакції співрозмовника. Це знову-таки демонструє прагнення підтримувати гармонію і уникати напруження у взаємодії. Сукупність наведених прикладів демонструє, як у романі *If I Could Tell You* [50] контекст і прагматичні стратегії допомагають створити багатогранні образи персонажів, які виявляють свою емоційну вразливість і залежність через мову. Вони використовують складні мовні структури, які дають можливість балансувати між вираженням власних почуттів і уникненням конфлікту. Це створює атмосферу невизначеності та довіри, характерну для субмісивної комунікації.

Роман *The Submissive Wife: Breaking the Strong Arm of Jezebel* [43] фокусується на соціальних і психологічних аспектах субмісивності, пропонуючи багатовимірний аналіз її проявів у мовленні та поведінці. Вислів *"She sees herself as unworthy of love and affection"* [43, p. 36] відображає внутрішню боротьбу персонажа, яка веде до стратегії самозаперечення. Це твердження наповнене емоційною напругою завдяки використанню таких слів, як *"unworthy"*, *"love"*, *"affection"*, які створюють сильний емоційний контраст між прагненням отримати підтримку і відчуттям власної недосконалості. Таким чином, мова виконує не лише комунікативну функцію, а й слугує інструментом саморефлексії, що підсилює залежність мовця від схвалення або уваги інших. У

цьому контексті субмісивність розглядається як комунікативна поведінка, яка закріплюється через повторювані акти самокритики і знецінення власних досягнень.

Інший ключовий вислів *“Passiveness is a culture and not just a state of mind”* [43, p. 36] демонструє, як субмісивність переходить на рівень соціального узагальнення. Це твердження містить важливу прагматичну стратегію дистанціювання від власних почуттів через переведення особистого досвіду в категорію соціальної норми. Замість того, щоб говорити про свої емоції, персонаж обирає ширший контекст, де пасивність сприймається як культурна парадигма. Такий підхід дозволяє уникати прямого вираження вразливості та створює ілюзію контролю над власним станом, хоча насправді це свідчить про глибоку внутрішню залежність від соціальних норм і зовнішніх обставин. Додатково, текст підкреслює використання стратегій, спрямованих на перенесення відповідальності на зовнішні фактори, що формує субмісивну позицію персонажа. Наприклад, слова *“wicked”*, *“manipulative”*, *“unworthy”* [43, p. 37] створюють потужний образ зовнішніх загроз, які впливають на особистість. Ця лексика має подвійний вплив: вона, з одного боку, фокусує увагу на негативному впливі зовнішніх обставин, а з іншого — підкреслює безсилля субмісивної особистості перед цими викликами. Такий вибір слів демонструє не лише емоційний стан мовця, але й прагматичну стратегію перекладання відповідальності, що дозволяє уникнути почуття провини або необхідності самотійного подолання труднощів.

Крім того, роман досліджує, як соціальні очікування формують дискурсивні стратегії, що підтримують субмісивність. Наприклад, опис ролей, накладених на жінок у традиційних відносинах, де їхня цінність визначається через виконання чужих очікувань, посилює відчуття емоційної залежності. Фрази типу *“She is controlled by her need to be validated”* [43, p. 36] підкреслюють, як субмісивність стає соціально зумовленим поведінковим шаблоном, що закріплюється у спілкуванні. Персонаж не може відокремити

себе від цих очікувань, а її субмісивність підсилюється через постійне бажання відповідати вимогам інших, навіть ціною власних емоційних потреб.

Семантика тексту також акцентує увагу на внутрішньому конфлікті між бажанням свободи і потребою у підтримці. Наприклад, у висловах “*She cannot feel worthy without his affection*” [43, p. 37] спостерігається стратегія, що підсилює залежність через підпорядкування емоційної стабільності зовнішнім чинникам. У цьому контексті субмісивність не лише розглядається як характеристика, а й як результат довготривалої соціальної взаємодії, де самовідданість стає єдиним способом отримати схвалення. Текст не лише досліджує субмісивність як індивідуальну рису, але й демонструє, як вона формується під впливом зовнішніх обставин, соціальних очікувань і внутрішніх психологічних факторів. Аналіз дискурсу підкреслює, що субмісивність є не статичним феноменом, а динамічним процесом, який відображає баланс між залежністю від інших і спробами адаптуватися до соціальних норм. Роман показує, як мова стає інструментом, що формує і підсилює ці моделі поведінки через емоційно забарвлені висловлювання, соціальні узагальнення і стратегії уникнення відповідальності.

Загалом, прагматичні стратегії субмісивної особистості в англomовному дискурсі проявляються через широкий спектр мовних прийомів, включаючи використання пом’якшених запитів, умовних конструкцій, риторичних запитань, стратегій співпереживання та ухилення від відповідальності. Ці стратегії дозволяють створити багатовимірні образи субмісивних персонажів, які демонструють емоційну вразливість, залежність від інших та прагнення уникнути конфліктів. Усі ці аспекти підтверджуються прикладами з аналізованих текстів, які розкривають багатогранність явища субмісивності в мовній і соціальній взаємодії.

2.4 Дискурсивні стратегії впровадження субмісивності в англомовному дискурсі

Дискурсивні стратегії впровадження субмісивності в англомовному дискурсі є ключовим аспектом аналізу взаємодії між мовними структурами, стилістичними прийомами та соціальними контекстами, які формують уявлення про субмісивність у текстах. Ці стратегії дозволяють не лише виявити характер взаємодії між персонажами, а й зрозуміти, як через мову проявляються емоційна залежність, ухилення від конфліктів та підпорядкування. Аналіз прикладів із текстів *Wealth V. Abysmal Power* [49], *Katharine Lauderdale V1* [44] та *You Don't Want to Know* [46] ілюструє, як дискурсивні стратегії вибудовують складну систему підлеглості та залежності.

У романі *Wealth V. Abysmal Power* [49] субмісивність героїв стає помітною через глибоко продумані мовні конструкції, що передають безпорадність персонажів перед зовнішніми обставинами, а також через специфічну лексику, яка акцентує увагу на емоційних реакціях та втраті контролю над ситуацією. Одним із прикладів такого підходу є фраза: *"He groaned as he touched the switch in the garage, all the electric and electronic wiring went bang and turned into scrap"* [49, p. 29]. У цьому випадку використання емоційно насичених слів, таких як *groaned* і *scrap*, створює ефект загострення драматизму ситуації. Слово *"groaned"* передає не лише фізичну реакцію, але й глибокий внутрішній дискомфорт, підкреслюючи емоційну пригніченість персонажа. Водночас метафоричне *"turned into scrap"* описує не тільки матеріальну несправність, а й слугує символом втрати контролю, що часто асоціюється із субмісивністю. Відображення внутрішнього хаосу через метафору демонструє, як технічна несправність стає віддзеркаленням внутрішнього стану героя, який поступово занурюється у світ, де він не здатний впливати на події, що розгортаються довкола нього.

Контекст цієї ситуації розкриває глибину впливу зовнішніх обставин, які підсилюють емоційний стан героя. Рішення, що приймаються персонажем, значною мірою продиктовані обставинами, які виходять за межі його контролю.

Наприклад, герой стикається з черговою дилемою, яку відображає фраза: *"Which is more valuable—a few seconds in a getaway or the life of that girl?"* [49, p. 30]. У цьому вислові риторичне запитання виступає не просто як засіб комунікації, а як інструмент підкреслення субмісивності, де персонаж намагається знайти моральне виправдання своїм діям. Риторичність тут важлива тим, що вона дозволяє уникнути прямого визначення позиції, адже герой не висловлює конкретного рішення, а залишає простір для роздумів і внутрішнього конфлікту. Це також створює образ субмісивного персонажа, який, замість того щоб діяти рішуче, обирає шлях емоційного роздуму та сумнівів.

Подвійна конотація слова *"valuable"* додає глибини цьому епізоду, оскільки воно стосується не лише матеріального аспекту вибору, але й моральних принципів героя. Цей вибір підсилює ефект роздвоєності персонажа, який, хоча і намагається знайти раціональне пояснення своїм діям, водночас не здатний уникнути емоційного впливу контексту. Напруга між практичним і моральним вибором формує особливий тип субмісивності, де герой підкоряється не зовнішнім вимогам, а власній внутрішній боротьбі. Цей момент підсилює відчуття залежності персонажа від моральних обставин, які стають для нього сильнішим фактором, ніж будь-які зовнішні сили.

Окрім того, важливо звернути увагу на те, як контекст цієї ситуації формує сприйняття героя читачем. Герой, який демонструє емоційну вразливість і схильність до сумнівів, стає символом субмісивності, що проявляється не тільки через його мову, але й через сам характер його дій. Важливою рисою його поведінки є те, що навіть у момент напруження він не приймає радикальних рішень, а обирає шлях рефлексії, який підсилює його залежність від морального контексту ситуації. Такий підхід дозволяє автору не тільки поглибити образ персонажа, але й показати, як субмісивність може проявлятися як наслідок зовнішніх обставин, які обмежують вибір героя і змушують його пристосовуватися до ситуації, замість того щоб протистояти їй. У підсумку, роман *Wealth V. Abysmal Power* [49] демонструє, як стратегічне

використання лексики, риторичних запитань та метафор формує дискурсивну субмісивність, де герої перебувають у постійному балансі між зовнішніми обставинами і внутрішніми моральними сумнівами. Контекст ситуації визначає їхні дії, зумовлюючи вибір, що акцентує їхню емоційну вразливість і залежність від подій, які відбуваються поза їхнім контролем. Такий підхід дає можливість автору розкрити складний характер субмісивності як багатовимірного явища, що охоплює як внутрішню психологічну динаміку, так і зовнішні соціальні та матеріальні впливи.

Роман Katharine Lauderdale V1 [44] глибоко досліджує дискурсивну природу субмісивності, розкриваючи її через багатопланову побудову діалогів, у яких синтаксичні та лексичні засоби створюють емоційну напруженість і вказують на залежність персонажів одне від одного. Наприклад, фраза: *"I wish I knew! It began—oh, at college, you know"* [44, p. 229] є відображенням невпевненості героя, що підсилюється вигуками, паузами та обірваними конструкціями. Такі мовні прийоми демонструють не тільки емоційну нестабільність, але й внутрішню напруженість, що виникає в процесі взаємодії з іншим учасником діалогу. Герой тут перебуває в позиції, яка залежить від схвалення чи розуміння співрозмовника. Перерви у реченні, як і вигуки, слугують маркерами нестачі самовпевненості, вказуючи на те, що персонаж намагається знайти відповідний спосіб висловити свої думки, не конфліктуючи з очікуваннями іншої сторони.

Інший приклад – *"I don't care if it's not what they call refined, Jack. I'm not going to let that sort of squeamishness come between you and me"* [44, p. 230]. Тут заперечення використовується як засіб не лише для підкреслення власної позиції, але й для збереження емоційного зв'язку зі співрозмовником. Фраза *"not going to let"* є спробою персонажа продемонструвати силу волі, але контекст, у якому це сказано, натякає на те, що це прагнення підкріплюється не лише бажанням захистити свої інтереси, а й страхом втратити емоційний зв'язок з іншою особою. У цьому випадку ми бачимо, як субмісивність

проявляється не у формі прямої підлеглості, а через стратегічну маніпуляцію мовою, спрямовану на уникнення конфлікту та зміцнення взаємодії.

Особливу увагу слід звернути на стратегії переконання, які автор використовує для створення атмосфери довіри та гармонії у стосунках між героями. Наприклад, у репліці *"Promise me one thing," said Katharine, thoughtfully* [44, p. 230] імперативний тон, який зазвичай сприймається як домінантний, пом'якшується додатковим описом емоційного стану героїні через слово *"thoughtfully"*. Це додає висловлюванню елементу вразливості, який характерний для субмісивного дискурсу. Такий підхід дозволяє героїні висловити свої вимоги, зберігаючи при цьому підлеглий тон, що сприяє уникненню будь-яких ознак конфронтації. Це особливо важливо в контексті соціальних очікувань і норм, які впливають на мовну поведінку персонажів.

Детальніший аналіз також показує, що подібні мовні стратегії слугують способом для збереження гармонії у відносинах навіть у напружених ситуаціях. Фраза *"Promise me one thing"* акцентує увагу на необхідності стабільності у взаємодії, водночас дозволяючи персонажу уникнути будь-якого потенційно конфліктного тону. Вона вказує на те, що субмісивність героїні обумовлена її прагненням захистити стосунки від загострення. Пом'якшення за допомогою уточнень або емоційних характеристик висловлювання також створює баланс між прагненням до емоційної близькості та збереженням рівноваги в комунікації. Ці приклади підкреслюють, як автор використовує лексичні та синтаксичні засоби для побудови субмісивного дискурсу, у якому персонажі, незважаючи на прагнення до власної самостійності, залишаються залежними від соціальних норм і міжособистісних стосунків. У цьому романі субмісивність не виступає однозначною слабкістю; натомість вона є багатогранною стратегією, яка допомагає героям адаптуватися до обставин і зберігати гармонію у складних соціальних ситуаціях.

У романі *You Don't Want to Know* [46] субмісивність реалізується через гумор і самоіронію, які виступають ключовими стратегіями для уникнення конфронтації та підтримання гармонії у взаємодії між персонажами. Наприклад,

вислів “*I expect you have. Nasty bump.*” [46, p. 110] демонструє не тільки небажання мовця загострювати ситуацію, але й свідоме зниження напруженості через використання іронічних елементів. Коротка структура речення, яка не містить надмірного пояснення, підсилює ефект легковажності, тоді як епітет “*nasty*” вводить іронічний підтекст. Це дозволяє мовцеві не лише показати своє співчуття, а й створити атмосферу, де потенційна критика чи загострення конфлікту зводяться до мінімуму. У цьому випадку гумор стає інструментом, який приховує можливу вразливість мовця, створюючи образ впевненості навіть у ситуації, що може бути дискомфортною.

Крім того, запитання “*May I have a drink?*” [46, p. 110] ілюструє інший аспект субмісивності, вираженої через комунікативну залежність мовця від іншого учасника діалогу. Цей мовний акт передбачає не тільки формальну ввічливість, але й підкреслює пасивну позицію, в якій мовець визнає потребу у схваленні чи дозвілі з боку співрозмовника. Така форма звернення дозволяє уникнути будь-якого прямого тиску або вимоги, що робить її характерною для субмісивного стилю комунікації. Контекст прохання у цьому випадку доповнює загальну картину підлеглості мовця, який демонструє готовність пристосовуватися до умов і реакцій іншої сторони.

Особливого значення у цьому романі набуває використання гумору як стратегії для збереження гармонії у діалозі. Наприклад, фраза “*That wasn't particularly sensible, old boy.*” [46, p. 110] поєднує самоіронію та неформальне звертання “*old boy*”, що сприяє створенню атмосфери невимушеності. Такий прийом дозволяє мовцеві уникати прямого критичного тону, одночасно зберігаючи доброзичливість у спілкуванні. Самоіронія тут грає роль компенсаторного механізму, який захищає мовця від потенційних негативних реакцій і забезпечує контроль над емоційним контекстом діалогу. Звертання “*old boy*” надає висловлюванню додаткового неформального відтінку, створюючи відчуття довірливості та близькості між учасниками комунікації.

Більше того, гумор у романі часто виступає не лише засобом уникнення конфліктів, але й способом демонстрації мовцем свідомого прийняття власної

підлеглої позиції. Наприклад, використання самоіронічних висловлювань або саркастичних зауважень дозволяє персонажам замаскувати свою вразливість і залежність від ситуації. У цьому випадку гумор виконує важливу роль адаптації до складних обставин, допомагаючи уникнути гостроти спілкування і залишаючи простір для позитивного завершення взаємодії. Навіть у складних чи потенційно загрозливих ситуаціях персонажі зберігають здатність до іронії, що створює унікальний субмісивний дискурс, побудований на пом'якшенні і уникненні прямого протистояння. Загалом, гумор і самоіронія в романі *You Don't Want to Know* є важливими елементами субмісивності, які відображають мовну та комунікативну адаптацію персонажів до обставин і соціальних очікувань. Використання коротких, іронічних і ввічливих висловлювань дозволяє уникати конфліктів, зберігати гармонію в спілкуванні та будувати довірливі стосунки між учасниками діалогу. Ці стратегії ілюструють, як субмісивність проявляється через багаторівневу взаємодію контексту, мови та емоційного стану персонажів.

Таким чином, дискурсивні стратегії впровадження субмісивності в англomовному дискурсі реалізуються через широкий спектр прийомів, включаючи використання риторичних запитань, метафор, вигуків, переривань, іронії та пом'якшених імперативів. Усі ці елементи дозволяють авторам створювати образи персонажів, які одночасно демонструють емоційну вразливість і прагнення уникати конфліктів. Аналіз текстів підтверджує, що субмісивність є не лише психологічною характеристикою, але й складним комунікативним явищем, яке формується через мову та стилістичні прийоми.

2.5 Вплив контексту на формування та прояв субмісивності в англomовному дискурсі

Вплив контексту на формування та прояв субмісивності в англomовному дискурсі охоплює багатогранний процес, у якому мова стає інструментом адаптації, залежності й унікаючої поведінки. Контекст діє як детермінуючий фактор, що визначає специфіку комунікативних стратегій, які формують

субмісивність у мовленні персонажів. Приклади з текстів *Wealth V. Abysmal Power* [49], *Katharine Lauderdale V1* [44] і *You Don't Want to Know* [44] демонструють, як зовнішні обставини, соціальні норми і внутрішні психологічні чинники зумовлюють мовну поведінку, яка відображає субмісивність.

Роман *Wealth V. Abysmal Power* [49] майстерно ілюструє складність формування субмісивності через вплив зовнішніх обставин, які вносять хаос у внутрішній світ персонажа, змушуючи його адаптуватися до ситуацій, що виходять за межі його контролю. Сцена, де герой стикається з раптовою поломкою техніки, описується наступним чином: *"He groaned as he touched the switch in the garage, all the electric and electronic wiring went bang and turned into scrap"* [49, p. 29]. Цей опис не просто вказує на матеріальну несправність, а стає символом руйнування внутрішньої рівноваги героя, відображаючи його втрату контролю як у фізичному, так і в емоційному плані. Лексичний вибір, включаючи такі слова, як *"groaned"* та *"scrap"*, підкреслює глибину його розчарування і безсилля. *"Groaned"* передає фізичну і психологічну реакцію на подію, вказуючи на страждання і пасивне прийняття ситуації, тоді як *"scrap"* символізує остаточний крах надії та незворотність подій. Цей епізод особливо важливий, оскільки він демонструє, як контекст може виступати каталізатором для прояву субмісивності. Герой, стикаючись із зовнішнім хаосом, втрачає здатність активно впливати на ситуацію і змушений приймати її як даність. Його реакція не є миттєвою агресією або спробою змінити обставини, а радше проявом внутрішньої капітуляції, яка часто супроводжує субмісивний дискурс. Це створює глибокий контраст між його зовнішньою позицією, яка виглядає раціональною, і внутрішнім станом, що наповнений невизначеністю та тривогою.

У романі *Katharine Lauderdale V1* [44] роль соціальних норм як контекстуального чинника також є визначальною для формування субмісивної поведінки. Один із яскравих прикладів демонструється в сцені, де героїня намагається запевнити себе у правильності дій, незважаючи на приховану

маніпуляцію з боку родичів: *"She nodded mechanically, her lips forming a faint smile as though the words 'Of course, it's fine' were her only refuge"* [44, p. 112]. Слова "nodded mechanically" і "faint smile" підкреслюють примусовий характер її реакції, яка не є щирою, але виявляє необхідність відповідати очікуванням оточення. Цей приклад демонструє вплив соціального контексту на прийняття пасивної ролі, де героїня відмовляється від власного голосу на користь підтримання соціальної гармонії. Фраза "her only refuge" натякає на відсутність реального вибору, що є характерним для субмісивності у мовленні.

У психологічному трилері *You Don't Want to Know* [46] внутрішні чинники, такі як страх і невпевненість, проявляються через мовну поведінку головного героя. У сцені, де персонаж намагається зберегти спокій, незважаючи на тривожні знаки навколо, написано: *"His voice faltered as he whispered, 'I guess we're safe... aren't we?'"* [46, p. 78]. Використання дієслова "faltered" і питального інтонаційного маркера "aren't we?" передає його сумніви і боязкість. Тут важливим є не лише зміст слів, але й тональність і форма висловлювання, що підкреслюють його підсвідоме визнання власної вразливості. Це ще один приклад, як контекст взаємодії (у цьому випадку загроза ззовні) зумовлює субмісивну мовну поведінку. Переклад: *"Він застиг, як тільки торкнувся вимикача в гаражі; всі електричні та електронні дроти вибухнули й перетворилися на брукт"*. *"Вона кивнула механічно, її губи утворили слабку усмішку, ніби слова 'Звичайно, це нормально' були її єдиним прихистком"*. *"Його голос затремтів, коли він прошепотів: 'Думаю, ми в безпеці... чи не так?'"*. Ці приклади демонструють, як контекст, чи то зовнішні обставини, соціальний тиск чи внутрішні страхи, формує і визначає мовну субмісивність, створюючи багатосаровий дискурс.

Подібний ефект створюється в епізоді, де герой розмірковує над моральною дилемою і ставить питання: *"Which is more valuable—a few seconds in a getaway or the life of that girl?"* [46, p. 30]. Це питання не лише підкреслює його внутрішню роздвоєність, а й розкриває глибокий вплив контексту на його субмісивну поведінку. Обставини, що змушують його обирати між власним

благополуччям і життям іншої людини, стають випробуванням його моральної і психологічної стійкості. У цій ситуації риторичне питання виступає не просто способом формулювання думки, але і важливим елементом субмісивного дискурсу. Вибір, який герой зрештою робить, продиктований не його власною волею, а зовнішніми факторами, які тиснуть на нього. У цьому контексті субмісивність проявляється через відмову від активного захисту власних інтересів на користь морального компромісу. Важливо також звернути увагу на те, як контекст соціальних і особистісних відносин підсилює цей ефект. Герой не просто діє під тиском обставин, а й адаптується до того, як ці обставини впливають на його емоційний стан і систему цінностей. У випадку із запитанням про дівчину, його рішення пожертвувати власним комфортом і безпекою заради іншої людини ілюструє субмісивність як результат внутрішнього морального тиску, викликаного контекстом.

Крім того, вибір мовних засобів у тексті підкреслює динаміку субмісивності. Герой не формулює прямих тверджень і не висловлює категоричних рішень, а використовує риторичні запитання, які дозволяють уникати однозначності. Ця мовна стратегія є відображенням його внутрішнього стану, що характеризується сумнівами і потребою у зовнішньому підтвердженні правильності своїх дій. Риторичні питання, такі як *"Which is more valuable?"*, стають інструментом самопереконавання, а також сигналом до співрозмовника про необхідність підтвердження чи схвалення. Роман *Wealth V. Abysmal Power* [49] демонструє, як контекст впливає на формування субмісивності через зовнішні обставини, соціальні фактори і мовні стратегії. Герой, який знаходиться в постійному балансі між внутрішніми прагненнями і зовнішнім тиском, ілюструє складність цього явища. Субмісивність у цьому тексті проявляється не як слабкість, а як адаптивна відповідь на хаос і моральні виклики, які формують внутрішню і зовнішню поведінку героя.

У тексті *Katharine Lauderdale V1* [44] вплив контексту розкривається через переплетіння соціальних норм, емоційних зв'язків і внутрішніх переживань героїв, які формують їхню залежність одне від одного. У цьому романі автор

майстерно використовує мову як інструмент відображення субмісивності через деталізацію соціальних очікувань, міжособистісних відносин і психологічного стану персонажів. Наприклад, у діалозі героїні звучить: *"I wish I knew! It began—oh, at college, you know"* [44, p. 229]. Використання вигуків і пауз відображає емоційну напругу і невпевненість героїні. Фраза *"I wish I knew"* показує, що вона не має чіткої відповіді, підкреслюючи її залежність від минулого досвіду, який досі впливає на її самосприйняття. Паузи, такі як *"—oh, at college, you know,"* не лише передають її вагання, але й створюють відчуття невідповідності думок, характерне для особи, яка відчуває субмісивність перед власними спогадами. Контекст коледжу, згаданий у цій репліці, слугує символом соціального середовища, яке формувало її особистість і продовжує впливати на її поведінку. Вона демонструє не лише залежність від минулого досвіду, але й невпевненість у власних діях, яка трансформується в сьогоденні рішення. Емоційна залежність героїні також посилюється через її прагнення уникати конфліктів у стосунках із близькими. Це проявляється, наприклад, у фразі: *"Promise me one thing," said Katharine, thoughtfully* [44, p. 230]. Контекст міжособистісного зв'язку підсилює субмісивність героїні, яка намагається зберегти гармонію через прохання, а не вимогу. Слово *"thoughtfully"* акцентує на її внутрішньому стані, який характеризується сумнівами і напруженням. Прохання, подане в такій формі, демонструє її залежність від реакції співрозмовника, адже вона прагне отримати підтвердження його підтримки. Водночас такий спосіб комунікації дозволяє їй уникати прямого тиску, що є типовою рисою субмісивної поведінки. Контекст цього прохання вказує на те, що її взаємодія зі співрозмовником заснована на делікатності та обережності, що дозволяє їй зберігати стабільність у стосунках.

Соціальні обмеження також відіграють важливу роль у формуванні субмісивного дискурсу в цьому тексті. Наприклад, у фразі: *"I don't care if it's not what they call refined, Jack"* [44, p. 230] героїня водночас протистоїть суспільним нормам і демонструє залежність від думки співрозмовника. Її висловлювання містить опозицію між зовнішніми соціальними очікуваннями та її внутрішнім

прагненням до самовираження. У цьому контексті *"refined"* символізує соціальні стандарти, які вона готова відкинути, проте лише в присутності співрозмовника, чия думка має для неї ключове значення. Використання фрази *"I don't care"* на перший погляд може виглядати як ознака самотійності, але в цьому контексті вона підкреслює її прагнення отримати підтримку або схвалення. Героїня, з одного боку, прагне до незалежності, але, з іншого боку, залишається емоційно залежною від реакції Джека. Контекст соціальних очікувань, що змушує її балансувати між двома протилежними позиціями, створює враження субмісивності як адаптивної стратегії.

Це також можна побачити в тому, як героїня формулює свої думки, намагаючись одночасно заявити про власну позицію і зберегти гармонію в спілкуванні. Наприклад, її звернення до Джека, насичене особистими поясненнями і уточненнями, спрямоване на те, щоб уникнути можливих розбіжностей у їхніх стосунках. Водночас використання фрази *"I don't care"* як опозиції до суспільних норм є спробою героїні знайти власне місце в контексті, який визначається суворими соціальними стандартами. Це створює багатовимірний образ субмісивності, у якому поєднуються як пасивність, так і намагання висловити власну позицію. Вона використовує стратегію пом'якшення, намагаючись знайти компроміс між власними бажаннями і соціальними вимогами, що вкотре демонструє її субмісивну природу. Контекст соціальних обмежень і міжособистісних зв'язків відіграє вирішальну роль у формуванні мовної поведінки героїні. Її репліки, які сповнені вагань, уточнень і емоційної забарвленості, показують, як зовнішні і внутрішні чинники впливають на її рішення і поведінку. Героїня демонструє готовність адаптуватися до соціальних умов, зберігаючи при цьому емоційний зв'язок із співрозмовниками, що підсилює її субмісивність і робить її поведінку унікальною в контексті англomовного дискурсу. Усе це підкреслює багатогранність її субмісивності, яка проявляється у взаємодії зовнішніх обставин, соціальних очікувань і внутрішніх емоційних переживань.

У романі *You Don't Want to Know* [46] вплив контексту проявляється через різноманітні мовні прийоми, включаючи гумор, самоіронію та тонку гру емоцій, які стають важливими інструментами уникнення конфліктів і підтримання гармонії у спілкуванні. Наприклад, у фразі “*I expect you have. Nasty bump.*” [46, р. 110] використання іронічного епітета “*nasty*” у поєднанні з короткою синтаксичною структурою демонструє, як персонаж прагне пом’якшити ситуацію і зробити її менш напруженою. Легковажність у висловлюванні слугує механізмом емоційної підтримки, що допомагає відволікти увагу від травматичного досвіду. Контекст фізичної травми, який зазвичай сприймається як потенційно стресовий і конфліктогенний, перетворюється на платформу для доброзичливого гумору. Цей прийом дозволяє створити невимушену атмосферу, яка сприяє гармонійному діалогу між персонажами.

Додатковий приклад прояву контексту – це запитання “*May I have a drink?*” [46, р. 110], яке демонструє не лише ввічливість, але й залежність мовця від дозволу іншої людини. Цей приклад підкреслює субмісивну позицію героя, який уникає прямолінійного звернення і натомість використовує запит, що відображає його підлеглу роль у взаємодії. Контекст фізичного стану персонажа, який перебуває у вразливому становищі через травму, змушує його адаптувати свій мовний стиль, щоб відповідати обставинам. Цей контекст сприяє формуванню субмісивності як комунікативної стратегії, що знижує рівень напруги у спілкуванні.

Контекст взаємодії між персонажами також істотно впливає на їхню мовну поведінку. Наприклад, у фразі “*That wasn't particularly sensible, old boy.*” [46, р. 110] використання гумору і неформального звертання “*old boy*” створює атмосферу довіри й легкості. Іронія тут відіграє ключову роль, оскільки вона допомагає уникнути критичного чи осудливого тону у висловлюванні, що могло б спричинити конфлікт. Контекст близьких стосунків між персонажами дозволяє мовцю застосовувати такі лінгвістичні прийоми, які сприяють збереженню гармонії у діалозі. У цьому випадку іронічність і доброзичливість одночасно підкреслюють субмісивність мовця, який прагне адаптуватися до

настрою співрозмовника і уникати напруженості. Ще одним цікавим прикладом є вислів “*Simon’s a rotten cricketer,*” [46, р. 110], який має подвійний комунікативний ефект. З одного боку, це іронічне зауваження, яке демонструє гумористичне ставлення мовця до ситуації, що могло б бути сприйнято як невдача або поразка. З іншого боку, цей вислів вказує на бажання мовця змінити фокус уваги і уникнути обговорення серйозних тем, що також є проявом субмісивної поведінки. Контекст дружнього діалогу між персонажами створює умови для того, щоб такі висловлювання звучали невимушено, не викликаючи напруги чи конфліктів.

Аналогічно, у діалозі “*You must have been standing right behind him,*” [46, р. 110] мовець намагається зберегти невимушену атмосферу через припущення, яке демонструє увагу до деталей, але не ставить під сумнів чийсь дії. Такий підхід допомагає уникнути критичного тону і підкреслює доброзичливість, що важливо в контексті близьких стосунків між персонажами. Використання вислову “*not your poor head*” додає елемент співпереживання, який підсилює субмісивність мовця, оскільки він акцентує увагу на турботі про іншого.

У тексті також варто звернути увагу на використання описових деталей для створення контексту, який сприяє субмісивності. Наприклад, опис фізичного стану героя: “*He struggled to raise himself up on the pillow*” [46, р. 110] створює основу для розуміння його вразливого становища, яке зумовлює його мовну поведінку. Цей контекст не лише пояснює його субмісивність, але й надає їй виправдання, адже герой опиняється у фізично і психологічно залежній позиції. Вплив контексту на формування субмісивності в цьому романі проявляється і через взаємодію між персонажами, які адаптують свою мову залежно від ситуації. Наприклад, використання запитань, таких як “*What happened?*” [46, р. 110], створює діалогічний простір, у якому субмісивність виражається через прагнення до гармонії та розуміння. Мовець не нав’язує свою точку зору, а натомість демонструє відкритість до відповідей і співпереживання, що є важливим компонентом субмісивної стратегії. У цьому тексті контекст стає вирішальним чинником, який визначає характер

субмісивності персонажів. Використання гумору, іронії, співчутливих висловлювань і питальних конструкцій підкреслює, як персонажі адаптують свою мову до ситуації, зберігаючи гармонію у взаємодії і водночас виражаючи свою вразливість. Аналіз цих прикладів показує, що контекст у романі *You Don't Want to Know* є багатовимірним і динамічним фактором, який формує субмісивність як невід'ємну частину англомовного дискурсу.

Загалом аналіз текстів підтверджує, що вплив контексту на формування субмісивності в англомовному дискурсі охоплює як зовнішні соціальні чинники, так і внутрішні емоційні процеси. Контекст визначає, як персонажі реагують на обставини, адаптуються до соціальних норм і будують взаємодію з іншими через риторичні питання, метафоричні описи, вигуки, гумор і іронію. Усе це створює багатовимірний образ субмісивності, яка виступає не лише психологічною характеристикою, але й мовною стратегією, що дозволяє уникати конфронтації та зберігати гармонію у спілкуванні.

Висновки до розділу 2

Другий розділ дослідження присвячено комплексному лінгвістичному аналізу англомовного дискурсу субмісивної особистості, зокрема лексико-семантичним, синтаксичним, стилістичним, прагматичним і дискурсивним аспектам вираження субмісивності. Цей аналіз дозволив глибше зрозуміти, як мовні стратегії субмісивних особистостей спрямовані на уникнення конфліктів, зниження відповідальності та підтримання гармонії в комунікації.

На рівні лексико-семантики було виявлено, що субмісивна особистість використовує специфічні мовні засоби, що дозволяють мінімізувати потенційні конфлікти. Підбір лексики відображає внутрішню тривогу і прагнення субмісивних осіб уникати прямих конфронтацій та критики. Лексичні вирази підпорядкувального характеру вказують на спроби підтримувати соціальний мир і уникати негативної реакції з боку оточуючих. Такі стратегії є результатом глибокого психологічного впливу, який формує схильність субмісивних осіб до самоприниження та самообмеження у мовленнєвих актах.

Синтаксичний аналіз показав, що субмісивність виявляється через специфічні граматичні конструкції, що дозволяють уникати активної ролі мовця. Зокрема, було виявлено широке використання пасивних конструкцій, які допомагають субмісивним особистостям знімати з себе відповідальність за висловлені думки чи вчинки, залишаючи можливість для уникнення прямої відповідальності. Це також свідчить про прагнення зменшити категоричність та акцент на власній думці, роблячи комунікацію м'якішою і менш конфліктною.

Стилістичні особливості дискурсу субмісивних осіб полягають у використанні пом'якшувальних засобів, зокрема риторичних питань, компліментів і перефразувань, що дозволяє уникати конфронтацій і зберігати соціальну гармонію. Вибір стилістичних засобів відображає бажання субмісивної особистості залишатися невидимою в комунікації, демонструючи готовність до компромісу і небажання конфліктувати. Це вказує на високу ступінь залежності субмісивних осіб від соціального схвалення та збереження позитивних взаємовідносин із співрозмовниками.

Прагматичний аналіз виявив, що субмісивні особистості активно використовують непрямі мовленнєві акти, що дозволяють уникати прямого впливу на співрозмовника. Використання ввічливих конструкцій та модальних дієслів сприяє тому, що мовлення субмісивних осіб стає менш агресивним та категоричним, що дозволяє уникати конфліктних ситуацій. Це свідчить про глибокий страх перед соціальним відторгненням та бажання субмісивних осіб залишатися прийнятими у соціальних колах.

Дискурсивні стратегії впровадження субмісивності є важливим елементом англomовного дискурсу. Вони спрямовані на формування підпорядкувальної поведінки через використання специфічних мовних засобів, які знижують опір з боку адресата і спонукають до виконання певних дій або прийняття конкретної позиції. Ці стратегії можуть бути ефективними як на індивідуальному рівні комунікації, так і в ширшому соціальному контексті, зокрема в політичних, корпоративних та юридичних дискурсах.

Контекст комунікації також відіграє ключову роль у формуванні та реалізації субмісивності. Соціальні, культурні, політичні, юридичні та ситуаційні фактори значною мірою впливають на те, як саме проявляється субмісивність у дискурсі. У певних контекстах субмісивність стає засобом підтримання соціального порядку або збереження гармонії у взаєминах між учасниками комунікації. У різних ситуаціях ці стратегії можуть набувати різних форм, від прямих імперативних конструкцій до непрямих ввічливих висловлювань.

Загалом, лінгвістичний аналіз англомовного дискурсу субмісивної особистості виявив широку різноманітність мовних засобів і стратегій, які спрямовані на уникнення конфліктів, підтримання соціальної гармонії та мінімізацію відповідальності за висловлювання. Це дозволяє субмісивним особистостям адаптуватися до соціальних норм і культурних очікувань, одночасно зберігаючи певну міру психологічної захищеності. Таким чином, субмісивний дискурс є важливим компонентом міжособистісної та соціальної комунікації, який відображає психологічні та культурні аспекти взаємодії мовців у різних контекстах.

ВИСНОВКИ

Дослідження англомовного дискурсу субмісивної особистості, проведене в рамках магістерської роботи, дозволило не лише виявити специфічні мовні засоби, що виражають субмісивність, але й глибше зрозуміти соціокультурні та психологічні фактори, які впливають на формування субмісивної поведінки в англомовному середовищі. Завдяки застосуванню комплексу лінгвістичних, когнітивних та соціально-психологічних методів вдалося досягти поставлених завдань, розкрити багатовимірність феномену субмісивності та встановити його значення в сучасних комунікативних практиках.

Підсумки виконання завдань дослідження

1. Аналіз наукової літератури з питань субмісивної поведінки в мовленні та її психологічних аспектів дає змогу зрозуміти, що субмісивність є не просто проявом індивідуальних особливостей або рис характеру, а багатограним соціокультурним феноменом, який вкорінений у складному контексті міжособистісних відносин і колективних норм. Субмісивність формується під впливом численних зовнішніх факторів, зокрема соціальної ієрархії, гендерних ролей, культурних та релігійних традицій, які задають моделі поведінки, прийнятні для певного суспільства або групи. У наукових джерелах субмісивність розглядається як явище з багатозначними характеристиками: з одного боку, вона асоціюється з покірністю, залежністю та обмеженою ініціативою, що часто вважається негативною рисою. З іншого боку, субмісивність може відігравати конструктивну роль, сприяючи гармонії в стосунках, запобігаючи конфліктам і забезпечуючи стабільність у соціальних групах. Це вказує на необхідність системного та багатовимірного підходу до вивчення субмісивності в дискурсі, який би враховував різні аспекти цього феномену, як негативні, так і позитивні, а також підкреслював роль культурно-соціального контексту у формуванні мовної субмісивності.

2. Лінгвістичні особливості англомовного дискурсу субмісивної особистості досліджуються шляхом ретельного аналізу мовних засобів, що підкреслюють риси підкорення та залежності в мовленні. Лексичний рівень

дискурсу субмісивної особистості відзначається частотним використанням дієслів, що передають значення підпорядкування, зокрема *"submit"*, *"obey"*, *"comply"*, які відображають готовність мовця підкорятися певним вимогам чи очікуванням. Також зустрічаються лексеми з негативною конотацією, що асоціюються зі слабкістю чи залежністю, як-от *"weak"*, *"helpless"*, *"dependent"*. Це підкреслює уразливість та схильність мовця до залежності від інших осіб. Крім того, в мовленні субмісивної особистості часто використовуються ввічливі мовленнєві конструкції, такі як *"please"*, *"I'm sorry"*, які не лише підкреслюють м'якість і повагу, а й підсилюють враження готовності мовця до поступок та прийняття волі інших. Ці мовленнєві формули формують образ особистості, яка прагне уникати конфліктів і проявляє особливу увагу до підтримання гармонійних взаємин. Синтаксичний рівень також відображає особливості субмісивного мовлення: характерним є часте вживання пасивних конструкцій, таких як *"was asked"*, *"was told"*. Це дозволяє мовцю знизити свою суб'єктну активність, ніби дистанціюючись від відповідальності за власні дії. Використання пасиву створює образ особи, що опиняється під впливом зовнішніх сил чи обставин, таким чином підкреслюючи відсутність самостійності та залежність від інших авторитетів або обставин.

3. Соціальні та культурні чинники, що впливають на формування субмісивної особистості в англomовних країнах, є різноманітними і відображають глибоко вкорінені соціальні норми та цінності. Субмісивна поведінка, як було виявлено, є типовою для соціумів, де існує чітка ієрархія або де підтримуються традиційні гендерні ролі. Наприклад, в англomовних суспільствах зі строгими соціальними рамками (на кшталт корпоративних середовищ) субмісивність може бути виражена через дотримання корпоративної етики або прийняття підлеглої позиції у структурі управління. Також значний вплив на формування субмісивної поведінки справляють гендерні стереотипи, згідно з якими жінки частіше сприймаються як пасивні та підкорені. Це виявляється як у мові, так і в моделюванні соціальних ролей.

4. Мовні засоби вираження субмісивності в різних жанрах англомовного дискурсу показали різноманітність підходів до вираження субмісивності в залежності від соціального контексту. В офіційно-діловому дискурсі субмісивність виражається через використання формул ввічливості, а також через пом'якшувальні вирази, що знижують категоричність висловлювань. Наприклад, такі фрази, як "I was wondering if...", "Would it be possible to...", часто використовуються для демонстрації підлеглої позиції в комунікації між співробітниками різного рангу. У медійному дискурсі субмісивність може проявлятися в текстах, де відображено соціальну нерівність, гендерні стереотипи або політичні й економічні залежності. Особливе місце займає субмісивність у жанрі художньої літератури, де вона відображається через внутрішні монологи та діалоги персонажів, що демонструють підлеглу позицію.

5. Класифікація лінгвістичних маркерів субмісивної поведінки, розроблена у ході дослідження, стала важливим етапом в осмисленні лінгвістичних засобів вираження субмісивності. Ця класифікація включає як лексичні, так і синтаксичні одиниці, що маркують залежну або підкорену позицію мовця. Лексичні маркери субмісивності включають вживання модальних дієслів ("should", "must", "need to"), що виражають обов'язковість виконання дії або залежність від іншої особи. Також частими є конструкції з ввічливими формулами, такі як "if it's not too much trouble", "would you mind if...". Синтаксичні маркери субмісивності включають використання пасивних конструкцій, які дозволяють змістити акцент з виконавця дії на саму дію або її наслідки, що підкреслює залежність мовця від інших факторів.

6. Порівняльний аналіз субмісивної поведінки в різних соціальних контекстах дозволив з'ясувати, що субмісивність як поведінкова модель по-різному виявляється у різних ситуаціях. У формальному контексті субмісивність проявляється через дотримання строгих норм мовленнєвого етикету, підпорядкування правилам та ієрархії. Наприклад, в академічному або професійному середовищі підлеглість може виражатися через використання формальних конструкцій та уникнення конфліктів у комунікації. В

неформальних ситуаціях субмісивність частіше проявляється на емоційному рівні: людина демонструє готовність до підкорення, заниження своїх досягнень або поступок. Це дозволяє побачити, що субмісивна поведінка може бути різною залежно від рівня формальності ситуації та міжособистісних відносин.

Таким чином, дослідження англомовного дискурсу субмісивної особистості є важливим внеском у розвиток сучасної лінгвістики, психології та соціології, дозволяючи розкрити нові аспекти взаємодії мови, культури та соціальних структур.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ананко Т. Р. Англомовний корпоративний дискурс: автореф. дис. канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови». Харків, 2007. 20 с.
2. Баби́ре О. В. Стилiстичнi засоби як аргументативнi прийоми в англомовному екологiчному дискурсi (на матерiалi документальних фiльмiв) // Лiнгвiстика ХХI столiття: новi дослiдження i перспективи. К.: Логос, 2011. С. 51–56.
3. Бацевич Ф. Термiнологiя комунiкативної лiнгвiстики: аспекти дискурсивного пiдходу. // Вiсник нацiонального ун-ту «Львiвська полiтехнiка». Проблеми української термiнологiї. № 453. 2002. С. 30–34.
4. Волощук І.І. Стилiстичнi особливостi вираження iронiї в англомовному художньому дискурсi. // Науковий часопис НПУ iменi М. П. Драгоманова. Серiя № 9. Сучаснi тенденцiї розвитку мов. Випуск 2. К.: НПУ iменi М. П. Драгоманова, 2007. С. 34–38.
5. Гнездiлова Я. В. Емоцiйнiсть та емотивнiсть сучасного англомовного дискурсу: структурний, семантичний i прагматичний аспекти: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. філол. наук: 10.02.04 "Германські мови". Київ. нац. лiнгв. ун-т. К., 2007. 20 с.
6. Гришко, В. Лексико-стилiстичнi аспекти емпатiї в англомовному полiтичному дискурсi // Соцiально-гуманiтарнi аспекти розвитку сучасного суспiльства: матерiали всеукраїнської наукової конференцiї викладачiв, аспiрантiв, співробiтників та студентiв, м. Суми, 21–22 квітня 2014 р. / Відп. за вип. О.М. Сушкова. Суми : СумДУ, 2014. С. 11–15.
7. Климчук В. О. Мотивацiйний дискурс особистостi в iнтеракцiйному просторi: автореф. дис. Київ, 2015. 20 с.
8. Климчук В. О. Мотивацiйний дискурс особистостi: на шляху до соцiальної психологiї мотивацiї: монографiя. Житомир: Вид-во ЖДУ iм. I. Франка, 2015. 290 с.

9. Монастирська Л. В. Дискурсивна особистість у сучасній лінгвістиці. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія, 2019. №39 том 3. С. 45–48.
10. Мудрик А. Б. Психологія залежної поведінки: навчальний посібник. Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2022. 236 с.
11. Павлів А. А. Синтаксичні засоби виразності у сучасному англomовному політичному дискурсі. // *Studia Philologica*: зб. студент. наук. пр. – Рівне, 2023. Вип. 7. С. 23–28.
12. Психологія мовлення і психолінгвістика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Калмикова Л. О., Калмиков Г. В., Лапшина І. М., Харченко Н. В. За заг. ред. Л. О. Калмикової. К.: ПереяславХмельницький педагогічний інститут, в-во “Фенікс”, 2008. 245 с.
13. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля-К., 2011. 844 с.
14. Сем'янків Н. В. Психолінгвістичні аспекти вербалізації емоцій в емотивному дискурсі // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2015. Вип. 2. С. 279–284. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDU_2015_2_58.
15. Шевчук З. С. Проблема мовної особистості в сучасному мовознавстві. // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10. Проблеми граматики і лексикології української мови: Збірник наукових праць / Відп. редактор М. Я. Плющ. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. В. 12. С. 238–240.
16. CIDE: Cambridge International Dictionary of English. Cambridge University Press, 1995. 1792 p.
17. Gilbert P. (2000) Varieties of Submissive Behavior as Forms of Social Defense: Their Evolution and Role in Depression. // *Subordination and Defeat*. Available from: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781410605207-2/varieties-submissive-behavior-forms-social-defense-evolution-role-depression-paul-gilbert>

18. Harley T. (2008) *The Psychology of Language: From Data to Theory*. N.Y.: Psychology Press. 602 p.
19. Moskowitz D. S. (2005) Unfolding interpersonal behavior. *Journal of Personality*, 73. P. 1607–1632. Available from: <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2005.00360.x>
20. OALD: Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English / A.S. Hornby. Oxford University Press, 2000. Available from: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com>
21. Agamalieva A.D. Functional-semantic description of communicative acts of instructive discourse: author. dis. Candidate of Philology. Tver, 2001. 28 p.
22. Brown, P., Levinson, S. Politeness: Some Universals in Language Usage. Cambridge: Cambridge University Press, 1987. 345 p.
23. Cameron, D., Kulick, D. Language and Sexuality. *Annual Review of Anthropology*. 2000. Vol. 29. P. 267–292.
24. Chernyavskaya, V.E. 2006. Discourse of power and power of discourse. *Speech Impact Problems* [Discourse of power and power of discourse. Problems of speech impact], Nauka Publ., 136 p.
25. Clegg, K. A., Moskowitz, D. S. (2017). Submissiveness. In: Zeigler-Hill, V., Shackelford, T. (eds) *Encyclopedia of Personality and Individual Differences*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-28099-8_2121-1
26. De Boni M., Benjamin Dias M., Hurling R. Automatically predicting dominant and submissive personality types from text. *IADIS International Conference Applied Computing*. 2016. 200 p.
27. Emre M. The Return to Philology. *PMLA* , Volume 138 , Issue 1 , January 2023, pp. 171–177. URL: <https://doi.org/10.1632/S0030812923000093>
28. Hagger, L. Linguistic Representation of Gendered Identities in English Discourse: Ph.D. Dissertation. Berkeley: University of California, 2013. 310 p.
29. Harley T. *The Psychology of Language: From Data to Theory*. N.Y.: Psychology Press. 2008. 602 p.

30. Holmes, J. Politeness, Power, and Provocation: How Humour Functions in the Workplace. *Discourse Studies*. 2000. Vol. 2, № 2. P. 159–185.
31. Matthews P. H. Effects of tutoring discourse structure on motivation among university foreign language learners. Dissertation. Atlanta: The University of Georgia, 2001.
32. Polyakova, Liliya S., Yulia V. Yuzhakova, Tatyana Yu. Zalavina, Natalya V. Dyorina. 2020. “Linguistic Manipulation Means in English Political Discourse”. *Amazonia Investiga* 9 (33): 27–36.
<https://doi.org/10.34069/AI/2020.33.09.3>.
33. Shchyhlo L., Chaika Y., Chaika T. 2022. Terminology as an object of professional discourse research. *Philological Treatises* 13 (1):146-56.
<https://tractatus.sumdu.edu.ua/index.php/journal/article/view/979>.
34. Shkvorchenko N. 2020. Linguistic and Gender Peculiarities of English Political Discourse. *Editura Universitaria Craiova*, No: 1–2.
<https://www.cceol.com/search/article-detail?id=975118>
35. SUBMISSIVE Definition & Meaning. URL:
<https://www.dictionary.com/browse/submissive> (дата звернення: 24.08.2024)
36. Tasneem F., Mehwish M., Sadia J. 2020. Supervisor undermining and submissive behavior: Shame resilience theory perspective. *European Management Journal*. Volume 38, Issue 1: 191–203
37. Van Dijk T. A. Critical Discourse Studies; A sociocognitive Approach / Ruth Wodak & Michael Meyer (Eds.). Methods of critical discourse analysis. London: Sage, 2009. P. 62–85.
38. Van Dijk T. A. Discourse and manipulation. *Discourse & Society*. V. 17, No.3. 2006. P. 359–383.
39. Watzlawick P., Bavelas J. B., Jackson D. D. Pragmatics of Human Communication: A Study of Interactional Patterns, Pathologies, and Paradoxes. N.Y.: Norton & Company, 2011. 284 p.
40. What are some characteristics of a person with a submissive personality? Quora. URL: <https://www.quora.com/What-are-some-characteristics-of-a-person-with-a-submissive-personality?m=1> HYPERLINK

"<https://www.quora.com/What-are-some-characteristics-of-a-person-with-a-submissive-personality>":// (дата звернення: 24.08.2024)

41. Wodak, R. Language, Power and Ideology: Studies in Political Discourse. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 1989. 294 p.

42. Wolfe, W.J. Constructing Submissive Identities: A Critical Discourse Analysis: Ph.D. Dissertation. Seattle: University of Washington, 2015. 254 p.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

43. Buckner T. The Submissive Wife: Breaking the Strong Arm of Jezebel. Anointed Fire, 2016. 308 p.
44. Crawford F. M., Brennan A. Katharine Lauderdale V1 (1894). Kessinger Publishing, 2010. 352 p.
45. Goldner P.S. Red-Hot Cold Call Selling. Prospecting Techniques That Really Pay Off. 2006. Pp.208.
46. Jackson L. You Don't Want To Know. Kensington; First Edition, 2012. Pp.416.
47. Savage M. You're On Your Own (But I'm Here If You Need Me): Mentoring Your Child During the College Years. Touchstone; Revised edition, 2009. Pp.342.
48. Thayne RaeAnne. Evergreen Springs: A Clean & Wholesome Romance (Haven Point, 3). HQN; Original edition, 2015. Pp.38.
49. Wealth V. Abysmal Power. iUniverse, 2003. Pp.160.
50. Wilhide E. If I Could Tell You. Penguin, 2016. 309 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Рис.1.1 Характеристика субмісивної особистості в сучасній лінгвістиці

Таблиця 1.1

Основні підходи до вивчення дискурсу субмісивної особистості

Підхід	Коротка характеристика
Структурно-функціональний	Аналіз лінгвістичних структур і їх функцій у мовленні субмісивних осіб є багатограним дослідженням, яке охоплює різноманітні мовні прийоми, синтаксичні конструкції, лексичні засоби та стилістичні особливості, що сприяють формуванню субмісивної комунікативної стратегії. У мовленні субмісивних осіб лінгвістичні структури відображають не лише їхню залежність від інших людей, але й їхню здатність уникати конфліктів, підтримувати гармонійний тон спілкування та демонструвати емоційну вразливість, яка стає ключовим елементом їх мовної поведінки.
Дискурсивний	Дослідження субмісивної особистості через дискурсивні практики охоплює глибокий аналіз мовних стратегій, які включають використання пом'якшених запитів у міжособистісному спілкуванні, наприклад, "Можна я приєднаюсь до обговорення?", де прохання формулюється з мінімальною наполегливістю; риторичних запитань, як у вислові "Хіба це не було б доречно зробити?", що дозволяє мовцеві уникнути прямого вираження своєї думки; іронії, яка знижує рівень конфліктності, наприклад, "Ну, звісно, я найкращий у цій

	справі", що маскує емоційну невпевненість; умовних конструкцій типу "Якби ви не заперечували, я міг би допомогти", які підкреслюють підпорядковану позицію; а також невербальних засобів, таких як уникання прямого зорового контакту або понижений тон голосу, що створюють образ особистості, схильної уникати конфронтації і підлаштовуватися під очікування інших.
Культурно-лінгвістичний	Аналіз взаємозв'язку між культурними особливостями та мовною поведінкою демонструє, що мова є відображенням культурних норм, цінностей та соціальних практик, наприклад, у культурах з високим рівнем колективізму комунікативні стратегії акцентують увагу на уникненні прямих і використанні пом'якшених формулювань, таких як "Можливо, це не зовсім так" замість категоричного "Це неправильно", у той час як у культурах, орієнтованих на індивідуалізм, прямолінійність і відкритість у висловлюваннях є звичною практикою, що можна простежити у висловах на кшталт "Я не погоджуюсь з вами"; в азійських культурах мовна поведінка часто зосереджена на уникненні втрати обличчя, що проявляється у відповідях, які залишають простір для неоднозначності, наприклад, "Це цікава ідея, але я повинен ще подумати", тоді як у західних культурах частіше використовуються прямі

	заперечення або дискусії з чітко вираженими аргументами; крім того, в багатьох культурах мовна поведінка формується залежно від ієрархії у спілкуванні: наприклад, в японській мові використовуються різні рівні ввічливості, такі як кейго, щоб вказати на соціальний статус співрозмовника, тоді як в англійській мові така ієрархічна диференціація менш виражена і може проявлятися лише у виборі офіційного або неофіційного стилю спілкування, що підтверджує важливість культурного контексту у формуванні мовної поведінки, яка слугує відображенням унікальних соціальних механізмів кожної окремої спільноти.
Когнітивно-лінгвістичний	Вивчення когнітивних процесів, що визначають мовленнєву поведінку, охоплює аналіз того, як людина сприймає, обробляє та інтегрує інформацію для формування висловлювань, включаючи механізми прийняття рішень у різних соціальних контекстах, наприклад, як політик під час дебатів адаптує свої висловлювання залежно від реакції аудиторії, як викладач пояснює складний матеріал з урахуванням розуміння студентів, як батьки використовують мову для виховання дітей через комбінацію директивних і підтримувальних стратегій, або як людина в мультикультурному середовищі змінює мовні структури для ефективного спілкування з носіями іншої мови.

Додаток В

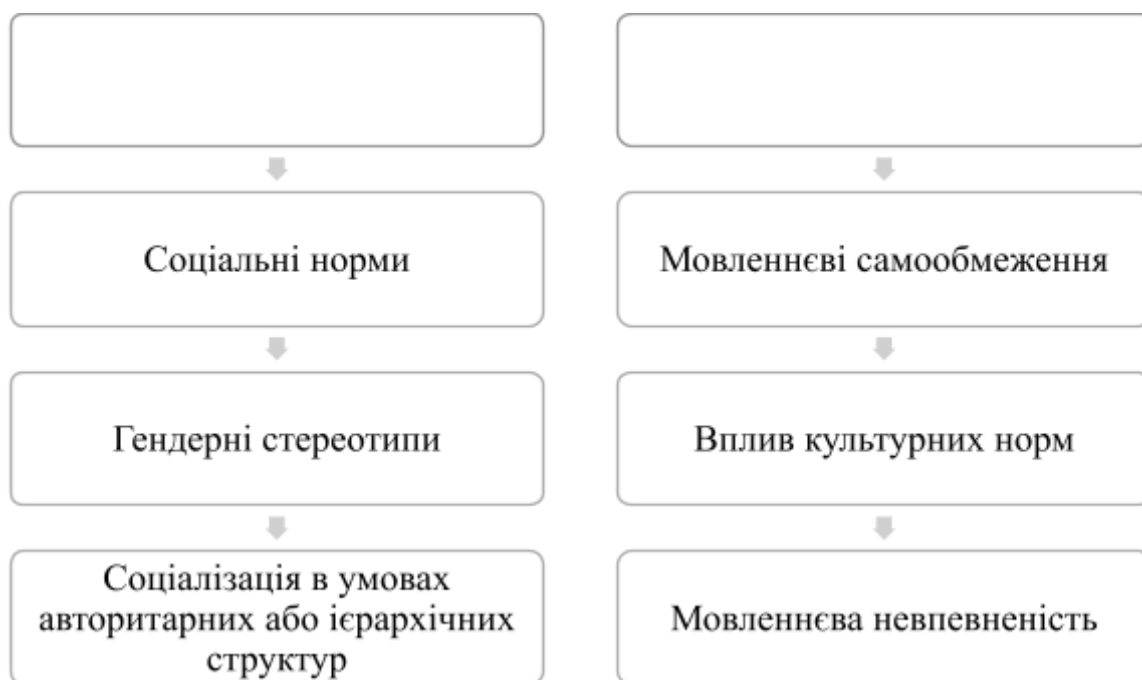

Рис.1.2 Психолінгвістичні фактори формування субмісивної особистості